

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

47751

FL. IOSEPHI 349512
D E B E L L O
I V D A I C O L L
B R I S E P T E M .

E I V S D E M
Contra Apionem libri duo.
De imperio rationis : siue, de Machabais
liber vnus.

VIRTVTE DACE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI,
1546.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FL. IOSEPHI

HEBRAEI SACERDOTIS

de Antiquitate Iudeorum contra Apionem

grammaticum Alexandrinum,

ad Epaphroditum liber

primus.

VFFICIENTER, ut arbitror, et per libros Antiquitatum, optime utrorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de nostro genere Iudeorum, quia et vetustissimum est, et primam originem domesticam habuit. Quinque milium enim annorum numerum historiam continentem, ex nostris sacris libris Græco sermone conscripsi. Quoniam uero multos uideo, respicientes blasphemiam quendam insane prolatam: et ea quæ à me de antiquitate conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium nostrum, esse genus, eo quod nulla memoria apud Græcorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc dicta conscribere: et derogantium quidem, uesanum spontaneumque; increpare mendacium, aliorum uero ignorantiam pariter emendare: uniuersosque de nostra antiquitate, qui scilicet ueritate amplectuntur, edocere. Ut autem in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autem, qui blasphemè de nobis atque fallaciter conscripsere aliqua, per semetipsos conuictos indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere, propter quas non multi in Græcis historiis gentis

gentis nostræ fecere memoriam : necnon et eos, qui de nobis scribere uoluerunt nescientibus aut nescire simulantibus indicabo. Primitus itaq; satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo fidem habere, et ab eis consulendam esse ueritatis integritatem: nobis autem et alijs hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria uideo cōtigisse. Quapropter decet non uarias opiniones inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiam ponderare. Omnia siquidem Græcorū noua, et heri (ut ita dicam) nuperq; facta cognoui: hoc est fabricam ciuitatum et adinventiones artium conscriptionesq; legum: cunctarumq; rerum iunior apud eos est historiæ diligentia conscribendæ. Apud Aegyptios autem, atq; Chaldaeos, et Phœnicas (desino enim nos illis cōnumerare) sicut ipsi fatentur, res gestæ antiquissimæ et permanentem habent memoriæ traditionem. Nam et locis omnes inhabitant, quæ nequaquā aëris corruptioni subiaceant: et multā prouidentiam habuere, ut nihil horum quæ apud eos aguntur sine memoria relinqueretur : sed in publicis conscriptionibus semper à uiris sapientissimis dicerentur. Græcorū uerò regionem innumerae corruptiones inuasere, rerum memoriā delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes, omnium se primos esse credidere, sciant, quia etiam sero et uix naturam potuere agnoscere literarum. Nam antiquissimum earum usum habuisse creduntur à Phœnicibus, et à Cadmo se didicisse gloriantur: Sed neq; illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionē, neq; in templis, neq; in publicis anathematibus : quando etiā de Troianis rebus, ubi tot annis militatū est, postea multa quæstio atq; contentio facta est, utrū literis usi sint: et magis ueritas obtinuit, quòd usus modernarum literarū illis fuisset incognitus. Constat autem, quòd apud Græcos nulla inuenitur cōscriptio, poëmæ Homeri uetustior:

Et hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et
 aiunt neque hunc literis suum poema reliquisse: sed cantibus me-
 moria reservatum, postea fuisse compositum, et propterea mul-
 tam in eo comperiri dissonantiam. Qui autem historias apud
 eos conscribere tentauere, id est, Cadmus Milesius, et Acasi-
 laus Argivus, et post hunc quicumque alij fuisse referuntur, pau-
 lulum tempus Persarum contra Grecos expeditionem pre-
 cessere. Sed et eos qui de coelestibus ac diuinis primitus apud
 Grecos sunt philosophati, id est, Pherecydem Syrium, et
 Pythagoram, et Thaletem, omnes concorditer confitentur,
 Aegyptiorum, et Chaldaeorum fuisse discipulos: et breuiter
 conscripsisse, quae à Grecis omnium antiquissima iudicantur,
 ita ut uix ea credant ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo
 non est irrationabile, ut tali fastu turgeant Graeci, tanquam
 soli sciant uetera, et ueritatem eorum exacte tradant? aut
 quis non ab ipsis conscriptoribus facillime discat, quod neque
 firmiter scientes aliquid conscribere, sed quod unusquisque
 opinatus est, hoc studuit explanare? Vnde etiam libris se in-
 uicem arguunt, et ualde contraria de rebus eisdem non piget
 eos dicere. Sed ego uidebor me potioribus esse superfluous, si
 explanare uoluero, quantis quidem locis Hellanicus ab Acu-
 silao de genealogijs discrepat, et in quantis Hesiodum cor-
 rigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus quidem Hellanicum in
 plurimis ostendit esse mendacem, Ephorum uero Timaeus, Ti-
 maeum qui post illum fuisse, Herodotum uero cuncti: sed neque
 de Siculis cum Antiocho, et Philisto aut Callia Timaeus con-
 cordare dignatus est: neque rursus de Atticis hi, qui Attici-
 das conscripserunt: aut de Argolicis, qui de Argis historiam
 protulere, alterutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere
 de ciuitatibus, breuiusque rebus, quando de militia Persica, et
 his quae in ea sunt gesta, tantum uiri probatissimi discordasse
 noscuntur?

noscentur? In multis autē etiam Thucydides tanquam fallax accusatur, licet scrupulosissimam sui temporis historiam conscripisse uideatur. Causæ uerò huius dissonantiæ multæ forsan & aliæ querere uolētibus apparebunt. Ego uerò duabus quas dicturus sum, maximam huius uim diuersitatis ascribo. Et quidem primum dico eam quæ mihi proprior esse uidetur: id est, eò quòd ab initio non fuerit studium apud Græcos, publicas de his quæ semper aguntur, proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipuè & errorem & potestatem mentiendi posteris, uetus aliquid uolentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodo apud alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt, disciplinæq; cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum literarū antiquissimas esse dicunt leges, quæ à Dracone eis de supplicijs sunt cōscriptæ, modicum ante tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in antiquitate gloriantibus, quid oportet dici? uix enim isti & postea literis eruditi sunt. Cum ergo conscriptio nulla preponeretur, quæ & discere uolētes doceret, & mentiētes argueret, multa inter cōscriptores discordia nata est: quoniam quicquid scribendum se præparabant, non studium ueritatis exhibuerunt, licet hæc promissio semper habeatur in promptu: sed uerborū magis habuere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potius semetipsos aptabant. Aliqui uerò ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas aut conscriptores tradidere: in hoc se fore probabiles existimātes, & omnino hoc agentes, quod historie nimis aduersum est. Veræ siquidem historie indicium est, si de eisdem rebus omnes eadem dicant atque conscribant. hi uerò cum quedam aliter conscriberent quam alij, tunc se

putabant omnium ueraciores ostēdi. Quapropter causa quādem uerborum & calliditatis eorū, cedere nos Græcis oportet: non autem de antiqua historiæ ueritate, & maxime de rebus propriæ uniuscuiusque prouinciæ. Quoniam igitur apud Aegyptios, & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quando sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur: Chaldei uerò apud Babylonios: & quia præcipuè Græcis immixti, usi sunt Phœnices literis, circa dispensationes uitæ, & publicorum operum traditionem, dum consentiant omnes, tacendum hoc puto. De nostris uerò progenitoribus, qui eandem quam prædicti habuerunt in conscriptionibus sollicitudinem (desino dicere, etiam potiore) pontificibus & prophetis hoc imperantes: & quia usq; ad nostra tempora cum multa integritate seruatum est, & si oportet audentius dicere, etiam seruabitur, conabor breuiter edocere. Non enim solummodo ab initio probatissimos uiros, & in dei placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt: sed quatenus etiam genus sacerdotum sine permixtione purumq; cōsisteret, prouiderunt. Oportet enim eum qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdem gentis nasci muliere: & neque ad pecunias, neque ad honores inspicere, & genus per antiquam lineam & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solum in ipsa Iudea: sed ubicunq; nostri generis constitutio reperitur, etiam ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacerdotum: hoc est, in Aegypto & Babylonia, & quocunq; terrarum orbe quilibet de sacerdotū genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam conscribentes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicunq; huius rei testimonia præbuere. Si autem bella proueniant, sicut iam crebrò factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostram uenisset regionē, & Pompeius

peius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipue nostris
gesta temporibus, tunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex an-
tiquis literis iterum nouas conscribunt, & probant mulieres,
que relinquuntur. Non enim ad captiuas accedunt, alienige-
narum consortia formidantes. Indicium uero integritatis hoc
maximum est: quia pontifices apud nos à duobus milibus an-
nis denominati filij à patre conscripti sunt. His autè qui præ-
dicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne uel ad altare
accedant, uel alia sanctificatione fungantur. Recte siquidem,
potius autem necessarie, cum neq; cōscribendi potestas omni-
bus data, neq; ulla sit in descriptione discordia: sed solummodo
prophetis antiquissima quidem & ueterrima secundum in-
spirationem factam à deo cognoscentibus, alia uero suorum
temporum sicuti sunt facta palam conscribentibus, infiniti li-
bri non sunt apud nos discordantes & sibimet repugnantes:
sed solummodo duo & uiginti libri, habentes temporis totius
conscriptionem: quorum iuste fides admittitur. Horum ergo
quinque quidem sunt Moseos, qui natiuitates continent, & hu-
manæ generationis traditionem habent usq; ad eius mortem,
hoc tēpus de tribus milibus annis paululum minus est. À mor-
te uero Moseos usque ad Artaxerxem Persarum regem, qui
fuit post Xerxem, prophetae suorum temporū res gestas con-
scripserunt in tredecim libris. Reliqui uero quatuor, hymnos
in deum, & uitæ humanæ præcepta noscuntur continere. Ab
Artaxerxe uero usq; ad nostrum tempus singula quidem con-
scripta, non tamen priori simili fide sunt habita, eò quòd non
fuerit certa successio prophetarum. Palam nanq; est ipsis ope-
ribus quæadmodum nos proprijs literis credimus, tanto nanq;
seculo iam præterito neque adijcere quicquam aliquis, nec
auferre, nec trāsformare præsumpsit. Omnibus enim insertum
est mox ex prima generatione Iudeis, hæc diuina dogmata
nominare,

nominare, & in his utiq; permanere: & propterea, si oporteat, mori libenter. Iam itaque multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes uarias in theatris sustinuerunt, ne ullum uerbum contra leges admitterent, aut conscriptiones auitas uiolarent. Quis Græcorum aliquid tale perpeffus est? quando neque fortuitam sustinere læsionem uolunt: licet omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundum conscribentium uoluntates exposita. Et hoc iuste etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoque uident præsumentes de his rebus conscribere, quibus neque ipsi interfuerunt, neque credere scientibus acquiescunt. Denique de bello quod apud nos contigit nuper, quidam historias conscribentes ediderunt: cum neque ad ea loca uenerint, neq; in proximo rerum gestarum fuerint, sed ex auditu quedam pauca componentes, impudenter semetipsos uidentur historiæ nomine iactitare. Ego uerò & de omni bello, & quæ ibi particulariter gesta sunt, ueram descriptionem feci: cum ipse rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Galilæorū eram, donec fuit defendendi facultas. Contigit autē ut caperetur à Romanis: & habētes me Vespasianus & Titus in custodia, uniuersa semper inspicere faciebāt: primo quidem uinctum, postea ea uerò solutus cum Tito ab Alexādia propter obfessionem Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam uidens Romanorum exercitum, uniuersa cum diligentia describebam. Et ea quæ nuntiabantur ab his qui semetipsos tradebant, ego solus integrius intelligens disponebam. Deinde Romæ tempus uacationis habens, omni iam negotio preparato usus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam Græcam rerū eruditionem exhibui. Tantaq; mihi securitas affuit ueritatis, ut primos omnium imperatores belli Vespasianum & Titum

testes

testes non expauescerem. Primum nanque illis obtuli libros: & post illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuerunt, plurimis uero nostrorum etiam eos uenum dedi, qui Græca eruditione uidebantur imbuti, quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, & ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidem uniuersi testimonium perhibuere, quod ueritatē diligenter excolui: non dissimulaturi si quid gestorū per ignorantiam aut per gratiam commutassē, aut pratermisissē. Quidam uerò prauī homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adulescentium themata exercētes, & accusationis insperatæ atque detractionis facientes opus: cum oporteat illud sciri, quod conuenit promittentem alijs rerum ueracium traditionem, ipsum prius hæc nosse certissime, aut rebus gestis adherendo, aut ab scientibus consulendo. Quod ego præcipuè circa utrumq; me credo fecisse opus. Antiquitatis namq; libros (sicuti dixi) ex uoluminibus sacris interpretatus sum, cum essem genere sacerdos, & participare illarum sapientiam literarum. Historiam uerò belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimarum uerò inspektor existens: & omnino eorum quæ dicta uel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de ueritate contendere? Qui licet imperatorum cōmenta legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfuere. De his rebus itaq; necessariam feci digressiōē, significare uolens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt. Et sufficienter, sicuti reor, declarauī, quod conscriptio rerum apud Barbaros potius solennior, quam apud Græcos est. Volo autem paululum prius disputare aduersus eos, qui cōtendunt nouellam esse nostram conuersationem, eò quod nihil de nobis, ut aiunt illi, dictum sit à cōscriptoribus Græcis. Deinde testimonia antiqui-

tatis

tatis ex aliorum literis exhibebo: et eos qui nostrum blasphemant genus, nulla ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimonijs gaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed nostrae ciuitates procul à mari sitae sunt: regionemque uberrimam possidentes, in ea assidue laboramus, praecipue circa filiorum nutrimenta studentes, legumque custodiam: et traditionem pictatis, totius opus uitae necessarium iudicamus. Cum accedat igitur his quae praedicta sunt, etiam uiuendi ratio propria, nihil fuit antiquis temporibus quod faceret nobis commercium Graecorum: sicut Aegyptijs mercimonia, quae ab eis exportantur, et ad eos rursus importantur: itemque habitatoribus Phoeniciae maritima, studentibus circa contractus, atque negotia amore pecuniae requisita. Sed neque circa latrocinia sicut quidam alij uacauere, amplius habere concupiscentes patres nostri ad bella conuersi sunt, licet regio nostra multa milia uirorum fortium possideret. Phoenices ergo propter negotiationem ad Graecorum prouinciam nauigantes, repente sunt agniti, et per illos Aegyptij, et omnes à quibus ad Graecos onera deuehebant, immensa maria proscindentes. Medi uero postea atque Persae palam in Asia regnauerunt, et usque ad alteram continentem Persae militauerunt. Thraces autem propter uicinitatem, et Scythae ab his qui Pontum nauigant, cogniti sunt: et omnino uniuersi iuxta mare uel Orientale uel Hesperium habitantes, aliquid conscribere uolentibus cogniti facti sunt. Qui uero superius habitabant, et procul à mari, multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiam circa Europam contigisse: quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestatem, tantaque bella conficiente, neque Herodotus, neque Thucydides, nec ullus qui fuit cum istis, fecit aliquam mentionem: sed serò tandem et uix ad Graecos potuit eorum.

eorum uenire notitia. De Gallis enim & Hispanis sic ignorare hi, qui putantur diligentissimi conscriptores, quorum est Ephorus, ut unam ciuitatem esse arbitrarentur Iberos, qui tantam partem Occidentalis terrae noscuntur inhabitare. Et mores eorum, qui neque fiunt apud eos, neque dicuntur, referunt. Causa uero ignorantiae ueritatis est, quod procul abessent: ut autem falsa conscriberent, quod uellent uideri aliquid amplius quam alij retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam dedit occasionem, & ita disita procul à mari, & talibus institutis uiuens? Pone igitur nos argumento uti uelle Graecorum, quod non sit genus eorum antiquum, eò quod nihil in nostris uoluminibus de eis sit dictum: non ne omnino deridebunt causas huiusmodi à me prolatas, & testes uicinae regionis adducent antiquitatis suae? Igitur & ego hoc conabor efficere. Aegyptijs enim & Phoenicibus praecipue testibus utar, cum nullus eorum potuerit tanquam falsum accusare testimoniū. Et uidentur maxime erga nos iniqui in cōmuni quidem omnes Aegyptij, Phoenicum uero Tyrij. De Chaldaeis autem nequaquam hoc dicere potero, quoniā & generis nostri principes constituti sunt, & propter cognationē in cōscriptionibus suis meminere Iudeorum. Cum uero fidem de his praebuero, & blasphemias falsas ostendero, tunc etiam Graecorum conscriptores memorabo, qui Iudeorum fecere mentionem: ut neque huiusmodi occasio relinquatur in Iudeis nobis faciendae cōtentionis. Inchoabo autē primum à literis Aegyptiorū, quas non arbitrantur cōmendare quae nostra sunt. Manethon itaque genere uir Aegyptius, Graeca disciplina eruditus, sicuti palam est (scripsit enim sermone Graeco) paternae religionis historia ex sacris (sicuti ait ipse) interpretatus libris, frequenter arguit Herodotū, in Aegyptiacis ignoratione mētitiū. Is Manethon in secundo

in secundo Aegyptiacorū hęc de nobis scripsit. Ponam uerò etiam uerba eius, tanquam illum ipsum adducens testem. Fuit nobis rex, Timaus nomine. sub hoc nescio quomodo deus tractus fuit: et præter spem ex partibus Orientalibus homines genere ignobiles, adepta fiducia in prouincia castrametati sunt. Et facile ac sine bello eam potenterq; ceperunt: et principes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incendere: et deorum templa evertere. Erga omnes uerò prouinciales inimicissime se gesserunt, alios quidem perimentes, aliorum uerò et filios et coniuges in seruitutem redigentes: nouissime uerò et unum ex se fecere regem, cui nomen Saltis. Hic in Memphidem ueniens, superiore inferioreq; prouincia tributaria facta, præsidia relinquens opportunis locis, maxime partes muniiuit Orientales, prospiciens quòd Assyrij aliquantò potentiores, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in præfectura Saite ciuitatem opportunissimam, positam ad Oriẽtem Bubastitis fluminis, quæ appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris, hanc fabricatus est, et muris maximis cõmuniuit, collocans ibi multitudinem armatorum, usq; ad ducenta quadraginta milia uiroꝝ eam custodientium. Hic autem messis tempore ueniebat, tam ut frumenta meteret, et mercedes exolueret, quàm ut armatos ad terrorem extraneorum diligenter exercitaret. Qui cum regnasset decemnouem annis, uita priuatus est. Post hunc autem regnauit alter quatuor et quadraginta annis, Baon nomine. Post quem alius Apachnas, sex et triginta annis, et mensibus septem. Deinde Apochis, unũ et sexaginta: et Ianias, quinquaginta, et mense uno. Post omnes autem Asis nouem et quadraginta, et mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuisse primi reges, debellantes semper, et maxime Aegypti radicẽ amputare cupientes. Vocabatur autem gens eorum Hycsos, hoc est, reges pastores.

pastores. Hyc enim secundum sacram linguam, regem significat: Sos uero pastorem siue pastores, secundum communem dialectum: & ita compositum inuenitur Hycsos: quidā uerò dicūt eos Arabas esse. In alijs autem exemplaribus non reges significari comperi per appellationem Hyc, sed è diuerso captiuos declarari pastores. Hyc enim Aegyptiaca lingua, & hac quando denso sono profertur, captiuos aperte significat: & hoc potius uerisimile mihi uidetur, & historiae antiquae conueniens. Hos ergo quos praediximus reges, & eos qui pastores uocabātur, & qui ex eis fuere, obtinuisse Aegyptum ait annis undecim & quingentis. Post hac autē regum Thebaidis & Aegypti reliquae factam dicit super pastores inuasionem, & bellum maximum & diuturnum eis illatum. Sub rege uerò cui nomen erat Alisfragmuthosis, uictos dicit pastores: & aliam quidem uniuersam Aegyptum perdidisse: inclusos autem in locum habentem mensuram iugrum decem milium, cui loco nomen est Auaris: Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atq; robustissimo circumdedisse pastores, quatenus & omnem possessionē munitam haberet, simul & praedam suam. Filium uerò Alisfragmuthoseos Themosin conatum eos ui expugnare, cum quadringētis octoginta militibus armatorum eorum muros obsedisse. Cum uerò obsidium desperasset, pacta cum eis fecisse, ut Aegyptum relinquentes, quò uellent innoxij omnes abirent. Illos uerò his promissionibus impetratis, cum omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta milia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuētes Assyriorum potentiā (tunc enim illi Asiam obtinebāt) in terra quae nunc Iudaea uocatur, ciuitatē edificasse, quae tot milibus hominum sufficere posset, eamq; Hierosolymam uocasse. In alio uerò quodam libro Aegyptiacorum Manethon hanc ipsam gen-

tem, id est, qui uocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissime dixit. Nam antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: et pascualem habentes uitam, uocabantur ita pastores. Sed et captiui non temere ab Aegyptijs dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph dixit ad regem Aegyptiorum, se esse captiuum: et fratres in Aegyptum posterius euocauit, rege praecipiente. Sed de his quidem in alijs examinationem subtilius faciemus. Nunc autem huius antiquitatis producam testes Aegyptios, rursumque quomodo se habeant uerba Manethonis circa ordinem temporum aperte describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Aegypto populus pastorum ad Hierosolymam, expulsor eorum rex Thmosis regnauit post haec annis uiginti quinque, et mensibus quatuor, et defunctus est. Assumpsitque regnum filius Cebbron annis tredecim: post quem Amenophis uiginti et mensibus septem, huius autem soror Amesces annis uiginti uno, et mensibus nouem. Mephres autem x l i. et mensibus nouem. Mephramuthosis uiginti quinque, et mensibus decem, Thmosis autem nouem, et mensibus octo. Amenophis uero triginta, et mensibus decem. Orus uero triginta sex, et mensibus quinque. Huius autem filia Acenebres, duodecim, et mense uno. Rathotis uero frater nouem. Acencheres autem duodecim, mensibus quinque. Acencheres alter duodecim, et mensibus tribus. Armais uero quatuor, et mense uno. Armeses autem uno, et mensibus quatuor. Armeses mianun uero sexaginta sex, et mense duobus. Amenophis nouem decem, et mensibus sex. Sethosis autem equestres et nauales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Aegypti constituit, et omnem ei aliam regalem contulit potestatem, tantummodo autem diademate uti prohibuit, et ne reginam matrem liberorum opprimeret imperauit, et ut abstineret etiam ab alijs regalibus concubinis. Ipse uero ad Cyprum

prum & Phœnicen, & rursus contra Assyrios atq; Medos
 castrametatus, uniuersos quidem, alios ferro, alios sine bello
 terrore magnæ uirtutis sibimet subiugauit: his uerò felicitati-
 bus eleuatus confidentius incedebat, Oriëntales urbes ac pro-
 uincias subuertendo: multoq; tempore procedēte Armais, qui
 in Aegypto fuerat derelictus, omnia cōtrā quā frater age-
 re monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginā uiolenter
 abiecit, & alijs concubinis sine paritate iugiter miscebatur:
 persuasusq; ab amicis & diademate utebatur, & fratri re-
 bellabat. Is uerò qui constitutus erat super sacra Aegyptiæ,
 codicillos Sethosi misit, cuncta significans, & quia rebellaret
 ei suus frater Armais. Qui repēte ad Pelusium destinauit, &
 proprium tenuit regnum. Prouincia uerò uocata est ex eius
 nomine Aegyptus. Dicit enim quòd Sethosis Aegyptus uo-
 cabatur, Armais autem frater eius Danaus. Hæc quidē Ma-
 nethon. Palàm uerò est, ex prædictis annis tēpore computato,
 quòd qui uocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex
 Aegypto liberati, ante tres & nonaginta atq; trecentos an-
 nos hanc prouinciam inhabitauere, quā Danaus ad Argos
 accederet: licet hunc antiquissimum Argiui esse confidant.
 Duas igitur res Manethon maximas pro nobis Aegyptijs
 literis protestatus est: primā quidē, quia aliunde uenerunt ad
 Aegyptum: dein egressum eorum exinde, ita tēporibus anti-
 quissimum, ut penè mille annis bellum præcedat Iliacum. Ea
 uerò quæ Manethon non ex Aegyptijs literis, sed (sicut ipse
 confessus est) ex fabulis quorundam sine nomine, adiecit, po-
 stea particulariter redarguam, ostendens ea sine uerisimili-
 tudine esse mendacia. Sed uolo ab istis rursus migrare ad ea,
 quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt, & eo-
 rum testimonio declarata. Sunt itaq; apud Tyrios multorum
 annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligentissimè cu-

stodita, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos centum quadragintatres, & menses octo, quàm Tyrii Carthaginem condidere. Descripta uerò est apud illos cōstructio templi nostri. Hiranus enim Tyriorū rex amicus erat regis nostri Salomonis, paternus amicitijs ei deuinctus. Is ergo munificētiam suam exhibēs ad claritatē fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem uiginti & centum talenta: incidensq; pulcherrimam syluam in monte, qui Libanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit Salomō & alijs multis rebus, & terra Galilææ regionis, quæ Zabulon uocatur. Præcipue autem ei amicitiam sapiētiae concupiscentia conciliauit. Problemata enim soluenda alterutris dirigebāt, & melior in his Salomon erat, & in alijs sapientior apparebat. Haftenus uerò seruātur apud Tyrios epistolæ multæ, quas illi scripsere ad inuicē. Quod autē nō fingam de Tyriorum literis, testem producam Dium qui in Phœnicum historia integerrimus approbatus est. Is igitur in Phœnicijs historijs hoc modo scribit. Abibalo moriente, filius eius Hiranus regnauit. Hic partis orientalis ciuitates ampliavit, urbem potiore fecit: & Olympij Iouis templum: quod in insula situm erat, iactis aggeribus urbi adiunxit, & aureis anathematibus exornauit. Ascēdens autē in Libanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem uerò Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hyramum quedam enigmata, & poposcisse ab eo, adiecto ut qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessumq; Hyramum, non se posse soluere propositas questiones, multis pecunijs multatum. Deinde Abdemonum quedam, uirum Tyrium, propositas soluisse questiones: ipsumq; alias proposuisse,

fuisse, quas si non solueret Salomon, multas rursus pecunias Hiram regi conferret. Dius igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hunc producam Meandrum quoq; Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus uniuscuiusq; loci literis, historię ueritatem pandere. Scribens enim de his qui in Tyro regnauere, & deinde ueniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriente uerò Abibalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui uixit annis trigintaquatuor. Hic aggere coniunxit Eurychorum, aureamq; ibi columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum profectus, abscidit de monte qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Demolitusq; antiqua delubra, noua templa edificauit. Herculesq; & Astartes fana dedicauit, Hercules primum extructo mense Peritio, deinde Astartes: quando castra mouit aduersus Tityos, minime tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuo remeauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas soluebat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat. Supputatur uerò tempus ab hoc rege usq; ad cōstructionem Carthaginis, hoc modo: Moriente Hiram successit in eius regno Beleastartus filius. Qui cum uixisset annis quadraginta tribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdastartus filius cum uixisset annis uiginti, regnauit nouem. Hunc filij nutricis eius quatuor insidijs peremere: quorum senior regnauit annis duodecim. Post quos Astartus filius Beleastarti regnauit. Qui cum uixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hūc frater eius Astarimus: & hic uixit annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouē, & peremptus est à fratre Phellete: qui suscipiens regnum, mensibus imperauit octo, cum uixisset annis quinquaginta.

Hunc peremit Ithobalus Astartæ sacerdos : qui cum uixisset annis sexaginta octo , regnavit annis trigintaduobus . Huic successit Badczorus filius : qui cum uixisset annis x l v . regnavit sex . Huic successor factus est Mettinus filius : qui cum uixisset trigintaduobus , novem regnavit annis . Huic successor fuit Pygmalion , qui annos egit in sua uita quinquaginta sex , ex quibus x l . tenuit principatum . Huius regni anno septimo , soror Dido in Africa ciuitatē edificauit Carthaginē . Itaq; colligitur tēpus à regno Hiramī usq; ad ædificationem Carthaginis , annorū centum quinquagintaquinq; , et mensium octo . Quum uerò duodecimo anno huius regni , in Hierosolymis edificatum sit templum , sit ab ædificatione templi usque ad constructionem Carthaginis tempus annorum centum quadragintatrium , mensium octo . Testimonio siquidem Phœnicum quid amplius oportet apponi ? Cernitur ipsa ueritas fortiter approbata : et multo clarius apparet , quoniam præcedit constructionem tēpli progenitorum nostrorum ad prouinciā hanc aduentus . Cum enim eam uniuersam bello tenuissent , tum demum tēplum edificare cœpere : et hæc aperte ex literis sacris etiam à me in Antiquitate manifestata sunt . Nunc itaq; sunt dicenda ea , quæ apud Chaldæos noscuntur esse conscripta , et de nobis in historia sunt relata . Quæ multam habet cōcordiam cum nostris uoluminibus , etiam de alijs rebus . Testis autē horum est Berosus , uir genere quidē Chaldæus , notus autē eis , qui doctrinæ eruditioniq; congaudent : quoniam de astronomia et de Chaldæorum philosophia ipse Græcas conscriptiones edidit . Igitur Berosus antiquissimas secutus historias , de factō diluuiō , et hominum in eo corruptione , sicuti Moses , ita conscripsit : simul et de arcā , in qua generis nostri princeps seruatus est , deuectā scilicet ea in summitatē montium Armeniorum . Deinde scribēs eos qui ex
Noë

Noë progeniti sunt, et tempus eorum adiiciēs, usq; ad Nabulassarum peruenit, Babyloniorum et Chaldeorum regem: et huius actiones exponens, narrat: quemadmodum misit in Aegyptum et ad nostram terram filium suum Nabuchodonosorem cum multa potentia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: et templum in Hierosolymis cōcremauit: cunctumq; generis nostri populum auferens, migravit in Babylonem. Vnde ciuitatē cōtigat desolari annis septuaginta, usque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quod tenuerit Babylonius Aegyptum, Syriam, Phœniciam, Arabiam, uniuersos priores Chaldeorum et Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa uerò uerba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessario proferenda sunt. Audito autem pater eius Nabulassar, quod satrapa constitutus in Aegypto et Syria inferiore et Phœnicia rebellaret, cum nō ualeret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosori etate ualenti partē quādam exercitus contra eum misit. Nabuchodonosor autē cum satrapa desertore congressus, prouinciā quæ ab initio eorū fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodē uerò tēpore, contigit patrē eius Nabulassarum, cum egrotasset, in Babylonia ciuitate defungi, qui regnauit annis uigintinouem. Nabuchodonosor autē non post multum tempus mortem patris cognoscens, et negotia Aegyptiaca disponens, reliquarumq; prouinciārum, et captiuos Iudeorum et Phœnicum atq; Syrorū, qui in Aegypto fuerant, commendans quibusdam amicis, ut cum exercitu et impedimētis perducerētur ad Babyloniā, ipse cum paucis iter aggressus per desertum Babylonem uenit: reperiensq; cuncta à Chaldeis dispensari, seruatumq; regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem adueniētibus præcepit habitacula in opportu-

nisimis Babylonia locis edificare: ipse uero ex manubijs tē-
 plum Beli ac reliqua munificētissime excoluit: et ueteri urbi
 alteram extrinsecus adiecit. Et prouiso ne posthac possent
 hostes fluuium cōuertere et ad urbē accedere, tres interiori
 ciuitati per circuitum muros, totidē exteriori, hos cocto late-
 re, illos addito etiā bitumine, circumdedit: tum sic cōmunita
 portas quae uel tēplum deceāt, addidit: ad hoc iuxta paternā
 regiam, alteram sumptuosiorē multo amplioremq; extruxit:
 cuius ornatum exponere fortasse longum esset: illud memora-
 tu digium, quod haec adeo superba supraq; fidem magnifica,
 quindecim dierum spatio perfecta est. In ea lapideas moles
 excelsas excitauit, aspectu montibus asimiles, omniq; genere
 arborum confitas. Hortum quoq; pensilem fecit, fama nobilē:
 eo quod uxor eius mōtanum prospectum desideraret, in Me-
 dorum regione educata. Haec itaq; retulit de praedicto rege,
 et multa super haec in libro Chaldaicorū: in quo culpāt con-
 scriptores Græcos, quasi uane arbitratos, à Semiramide Asy-
 ria Babylonē edificatam, et mira opera ab illa circa eā fuisse
 constructa, falsē conscripsisse dicēs. Ipsam certe Chaldaeorum
 conscriptionem fide dignam existimandum est, quando cum
 archiuis Phoenicum concordare uidentur, quae ex Beroso cō-
 scripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam et Syriam et
 uniuersam Phoenicem ille subuertit. In his sanē consonat et
 Philostratus in historijs, dum Tyriae meminit obsidionis: et
 Megasthenes in quarto Indicorum: ubi declarare contendit,
 praedictum regem Babyloniorum Herculem fortitudine et
 astuum magnitudine praecessisse. Dicit enim cum et maxi-
 mam Africae partem, et Hispaniam subiugasse. Quae uero
 de templo Hierosolymorum relata sunt, et concrematum
 esse Babylonijs, et coeptum rursus edificari Cyro tenente
 Asiae principatum, ex dictis Berosi declaramus. Sic enim
 in tertio

in tertio libro dicit: Nabuchodonosor itaque posteaquam inchoauit prædictum murum, incidens in languorem, de uita migravit, cum regnasset annis tribus et quadraginta. Huius regni, dominus effectus filius eius Euemmaradochus, propter iniquitates et libidines passus insidias à marito sororis sue Niriglissoroore peremptus est, cum duobus regnasset annis. Quo defuncto, sumens regnū qui ei fecit insidias Niriglissoroore, annis regnauit quatuor. Huius filius Laborosardochus, principatum quidē tenuit puer existens mensibus nouem: insidias uerò passus, eò quòd nimis appareret malorum esse morum, ab amicis extinctus est. Hoc itaq; perempto, conuenientes hi qui fecerāt insidias, communi suffragio regnum tradidere Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex eadem gēte. Sub hoc muri circa flumiū Babyloniæ ciuitatis ex latere cocto et bitumina sunt constructi. Cuius regni anno septimodecimo egressus Cyrus ex Perside cum magno exercitu, uniuersa Asia subacta, impetum fecit in Babyloniam urbem. Sentiens autem Nabonidus inuasionem eius et occurrens cum exercitu suo, atq; congressus pugna, uictus et cum paucis fugatus inclusus est in Borsippensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam obsidens, et deliberans exteriores muros deponere ciuitatis, eò quòd nimis uideretur munita, et esset ad capiendū ualde difficilis, reuersus est ad Borsippū, Nabonidum expugnaturus. Nabonido uerò oppugnationem non expectante, sed prius supplicante, usus clementia Cyrus, et dans ei habitaculum in Carmania, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaq; reliquū uite tempus in illa prouincia conuersatus est. Hæc concordant cum nostris. Scriptum namq; in eis est: quòd Nabuchodonosor decimo octauo regni sui anno, templum nostrum ad desolationem usque perduxit, et fuit exterminatum annis septem. Secundo uerò anno regni Cyri fundamentis depositis,

rursus secundo regni Darij anno perfectum est. His prolatis, adijciam etiam Phœnicum historias: non enim probationum abundantia relinquenda est: est enim dinumeratio in illis annorum: sic enim habent: Sub rege Ithobalo Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decē. Post hunc regnavit Baal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt, & iudicauere hi. Ecnibalus Baslechi, mēsisbus duobus: Chelbis Abdei, mensibus decem: Abbarus pontifex, mēsisbus tribus: Myttonus & Gerastus Abdilimi iudices, annis sex: inter quos regnavit Balatorus anno uno: quo moriente, mittentes euocauere Merbalum ex Babylone, & quatuor regnavit annis. Eo quoq; moriente, euocauere fratrem eius Iromam, qui regnavit annis uiginti. Sub hoc Cyrus Persarum habuit imperium. Quapropter omne tempus est annorum quinquaginta quatuor, & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Iromi, Cyrus Persarum tenuit principatū. Consonant igitur quæ de templo scripta sunt à Chaldeis ac Tyrijs, cum literis nostris. manifestum uerò & sine contentione testimonium est, de prædicta nostri generis antiquitate. Et his quidem qui non ualde contēdunt, sufficere iudico quæ præmissa sunt. Oportet autē non credentibus barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, etiam Græcos, scientes nostrum genus, & opportuno tempore eius habentes mentionem. Pythagoras igitur Samius, cum sit antiquus quidē etate, sapientia uerò & diuina pietate philosophos omnes excellens, non solum quæ nostra sunt agnouisse manifestus est, sed etiam emulatus ea ex multis apparet. Et eius quidem cōscriptio nulla reperitur. multi tamen de eo retulere: quorum insignior est Hermippus, uir circa omnem historiam diligentissimus

tissimus indagator. Refert itaq; in primo de Pythagora libro, quòd Pythagoras uno familiarium suorum defuncto, nomine Calliphonte, genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctuq;: & quòd præciperet, ut non transiret locum, ubi asinus lapsus esset, & ab aqua seculenta semetipsum abstineret, & ab omni blasphemia recederet. Deinde sequitur: Hæc autem agebat atq; dicebat, Iudeorum & Thracum opiniones imitatus ac transferens in seipsum. Dicitur enim uere, quòd ille uir multas Iudeorum leges in suam transtulit philosophiam. Fuit autē etiam per ciuitates non ignota olim gens nostra: & multi iam mores ad quasdam transierunt, & æmulatione digni à nonnullis habebantur. Quod manifestat Theophrastus in his, quæ scripsit de legibus. Ait enim, quia prohibent Tyrriorum leges & peregrino sacramento iurare. Inter quæ sacramenta cum quibusdam alijs etiam iusiurandū, quod corban appellatur, enumerat: apud nullos autē hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudeos solos: quod interpretatur ex Hebraica lingua, donum dei. Verum neq; Herodotus Alicarnasseus nostram ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Colchis enim refrens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, & Aegyptij & Aethiopes, uerenda ab initio circuncidunt. Phœnices uerò, & Syri in Palestina confitentur hoc ab Aegyptijs didicisse. Syri autem, qui circa Thermodoontem & Parthenium fluium commorantur, & his uicini Macrones, à Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi nanque sunt inter homines soli, qui circunciduntur: & isti sicut Aegyptij facere uidentur. De Aegyptijs autem, & Aethiopibus dicere non possum, utri ab alteris didicere. Dixit ergo Syros, qui in Palestina sunt, circuncidi omnium autem qui habitant Palestinā, soli Iudæi circunciduntur. hoc igitur sciens, de ipsis dixit.

Quin

Quin & Choerilus, antiquus poëta, meminit de gente nostra, dicens quòd militauerunt nostri maiores cum Xerxe Persarū rege contra Græcos: & enumerans uniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens:

Huius miranda specie gens castrā secuta,

Phoenissam ignoto linguam mittebat ab ore.

Sedes huic Solymi montes, stagnum prope uastum.

Tonsa caput circum, squallenti uertice equini

Exuuias capitis duratas igne gerebat.

Palàm ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eò quòd & Solymi montes in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, & stagnū, quod dicitur Asphaltites. Hoc enim inter omnes stagnum in Syria latius atq; maius est. Et Choerilus quidem ita nostri meminit. Quod autem non solum sciebant Iudeos, sed etiam in quotquot inciderēt, admirabantur, non è uulgo Græci, sed ob sapientiam celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & peripateticorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam uiro Iudeo ita referre: & ipsi Aristoteli eundem sermonem ascribit, quod ita conscriptum est. Sed alia quidem longum est dicere. Quæ uerò habere potuerant illius admirationem quandam atq; philosophiam, ea duco opere precium referre. Et Hyperochides: uehementer, inquit, audire desideramus uniuersi. Igitur secundum præcepta, Aristoteles inquit, rhetorica, eius genus primo indicabimus, ne reluctemur doctoribus præceptorum. Dic, inquit Hyperochides, ita si placet. tum ille. genere igitur Iudeus erat, è Coelesyria: qui sunt ex propagine philosophorum Indorum, uocanturq; (ut aiunt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autem Iudæi nomen accipientes à loco. locus enim ubi habitant, appellatur Iudæa. nomen uerò eorum ciuitatis

uitatis ualde difficile est: uocāt enim eam nomine Hierusalem. Is igitur homo multos hospitio recipiens, & de superioribus ad maritima descendens, grauissimus erat non solum eloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degētibus apud Asiam, quum diuinus homo uenisset ad ea loca, confabulari cœpit nobiscū, & cum alijs scholasticis eorum sapientiam tentans: cumq; multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid eorum quæ habebat. Hæc ait Aristoteles apud Clearchum: & super hæc multam ac mirabilem continentiam Iudei uiri in cibus & castitatem narrat. Licet autem uolentibus hæc ex ipsius lectione cognoscere. ego enim refugio plus quàm decet inserere. Clearchus igitur facta digressione, cum aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecateus autem Abderita, uir philosophus simul & circa actiones industrius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolemæo Lagi commoratus, non obiter, sed integrum de ipsis Iudeis conscripsit librum. Ex quo uolo breuiter quedam eorum quæ ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendā. Meminit enim prælij, quo circa Gazam Ptolemæus conflixit cum Demetrio, quod utiq; contigit undecimo quidem anno post mortē Alexandri, Olympiade uerò septima & decima atq; cētesima, sicuti refert Castor. adiiciēs enim hanc Olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagi uicit in Gaza prælio Demetrium Antigoni, qui uocabatur Poliorcetes. Alexandrum uerò profitentur uniuersi centesima & quartadecima Olympiade fuisse defunctum. Palam ergo est, quia & secundum illud tempus, & sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecateus, quia post prælium ad Gazam, Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes mansuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Aegyptum, & rebus communicare uoluerunt.

Quorum

Quorum unus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudeorum: homo etate quidem quasi sexaginta et sex annorum, dignitate uero apud contribules maximus, et animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, et circa causas sicut nullus alter expertus. Dicit etiam omnes sacerdotes Iudeorum qui decimas accipiunt, et uniuersa in communi gubernant, circa mille et quingentos existere. Rursus autem praedicti uiri faciens mentionem: hic, inquit, homo hunc honorem gerens, et assuetus esse nobiscum, assumens aliquos suorum, differentiam cunctam exposuit: et habitationem suam et conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palam facit Hecataeus, quales circa leges existimus: et quia omnia sustinere, ne transgrediamur eas, eligimus: et hoc esse optimum iudicamus. Dicit igitur haec: Et male saepius a finitimis audientes, et omnes contumelias passi a Persicis regibus et satrapis, non possunt mentem mutari. Sed cum magna exercitatione, de his praecipue omnibus respondere parati sunt. Perhibet autem etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens, Alexandro quondam in Babylone constituto, et uolente Beli templum quod corruerat renouare, cunctisque militibus similiter rudera portare praecipiente, solos Iudeos hoc facere non sustinuisse: sed etiam multas plagas, et detrimenta pertulisse non modica, donec eis agnoscante rege securitas praerberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa et altaria fabricata omnia destruxere. Et pro alijs quidem multam satrapae exoluere, pro alijs uero ueniam consecuti sunt. Adijcit autem, quod merito ob haec mirabiles sint. Et quod gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa: sed multa milia nostrorum traducta, in Babylonia Persae primum collocarunt: nec pauca etiam morte Alexandri in Aegyptum et Phoenicem sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem

uir & magnitudinem prouinciæ quam incolimus, pulchritudinemq; narrauit. Pcnè decies trecenta milia, inquit, iugera terrarum optimarum uberrima prouinciæ possidere noscuntur. Iudea nanque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spatiosam & maximam olim inhabitamus, & uirorum multitudine copiosam, necnon & templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudeorum & aliæ quidem multe munitiones per prouinciã, atque uici. una uerò ciuitas munitissima, habens præcipue circuitum quinquaginta stadiorum, in qua commorantur hominum circa centum & quinquaginta milia, nomine Hierosolyma. Est autem in media ciuitate lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiam duplices ianuas: in qua ara est quadranguli figuratione composita ex lapidibus non dolatis, sed collectis, unumquodq; latus uiginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem uerò decem. & circa eam maxima fabrica, ubi altare est constitutum & candelabrum, utraque aurca, duorum talentorum pondus habentia: & inextinguibile lumen noctibus & diebus. Simulachrum uerò aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec ulla plantatio. nullus ibi ueluti lucus, aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo & noctibus & diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, & omnino uinum non bibentes in templo. Iusuper autem, quia & cum Alexandri regis successoribus postea militarunt, testatur hoc modo, dicens ea quæ cognouerit à uiro Iudeo in expeditione constituto: cuius uerba subiiciam. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, unâ secutus est quidam cum alijs equestrum Iudeorum nos deducantium, nomine Mossollanus, uir animosus, inter omnes sagittarios Græcos & Barbaros præcipuus. Is igitur homo properantibus multis

multis pariter, & quodam uate augurium captante, & petente ut cuncti starent, interrogauit, cur substitissent omnes. Ostendente uero ei uate auem quam intuebatur, atq; dicente: quod si quidem expediret eis ut manerent omnes, staret auis: si uero surgens antea euolaret, procederet: si uero post tergum iret, recedere cunctos oporteret: rursum tacens, arcumq; trahens, sagittam emisit: & autem percussam interemit. Indignantibus uero uate & quibusdā alijs, & maledicentibus ei: Quid furitis, inquit, infaustissimam auem sumentes in manus? hæc enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis prosperitatem potuit indicare? Si enim præscire futura ualuisset, in hunc locum nequaquam uenisset, metuens ne sagitta à Mossollamo Iudæo periret. Sed Hecatei testimonia iam quiescant. facile namq; est, uolentibus ipsum librum legere, & hæc aperius inuenire. Non uero me pigebit Agatharchidem introducere, licet homo minime malus, ut ei uisum est, nobis detraxisse uideatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum uenit in Syriam è Macedonia uiro suo Demetrio derelicto: Seleuco autem uxorem eam ducere nolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiam bella mouit. Deinde quomodo reuerso rege Antiochia capta, in Seleuciā illa fugiens, cum posset uelocius abnauigare, somnio prohibita ne faceret, capta atque defuncta est. Hæc ergo prædicens Agatharchides, & derogās superstitioni Stratonices, utitur exemplo generis nostri, sic scribens. Qui uocantur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam uocare Hierosolymam prouinciales solent. Hi uacare consueti sunt septima die, & neq; arma portare in prædictis diebus, neque terre culturam contingere, neque alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. sed in templis extendentes manus, adorare usque ad uesperam soliti sunt. Ingrediente uero in ciuitatem

Ptolemeo

Ptolemæo Lago cum exercitu, & multis hominibus, cum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, & provincia quidem de mirum suscepit amarissimum: lex uerò manifestata est malam habere solennitatem. huiusmodi autem casus, præter illos, alios quoque docuit uniuersos: ut tunc ad somnia & opiniones quæ tradebantur de lege confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil ualet humana. Hoc quidem Agatharchidi uidetur esse ridiculum: eis autem qui hæc examinant integrius, apparet magnum, & præcipua laude dignissimum: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pictitæque diuinam præponere concupiscant. Quod uerò non ignorantes quidam conscriptorum gentem nostram, sed propter inuidiam quasdam ob similes causas memoriam nostri omiserunt, hoc indicium me arbitror esse præbiturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiam, ipso tempore quo Hecateus fuit: & amicus existens regis Antigoni, Syriæ præsidebat. Verum Hecateus quidem etiam librum conscripsit de nobis: Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet penè in ipsis locis nutritus esset: In tantum uoluntates hominum differebant. Alter namque dignos existimauit de quibus diligenter memoriæ proderet: alterum uerò omnino circa ueritatem quedam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad probationem antiquitatis nostræ, Aegyptiorum & Chaldaeorum atque Phœnicum historia, & super illas Græcorum pariter conscriptiones. nam præter supradictos, Theophilus etiam, & Theodotus, & Mnaseas, & Aripheas, & Hermogenes, & Euemerus, & Conon, & Zopyrion, & multi fortasse alij (non enim ego omnibus libris incubui) non obiter nostri fecere mentionem. Plurimi namque prædictorum uirorum, ueritate quidem antiquarum rerum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuere librorum: commu-

FLAVII IOSEPHI CONTRA

*inter tamen de antiquitate testati sunt, pro qua nunc dicere
 proposui. Phalereus sanè Demetrius, & senior Philon, & Eu-
 polemus, non multum ueritate frustrati sunt: quibus dari ue-
 niam, dignum est. Non enim inerat eis, ut nostras literas pos-
 sent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, unum adhuc mihi
 capitulum est relictum ex his quæ in principio libri posui,
 quatenus derogationes & maledicta, quibus utuntur quidam
 contra genus nostrum, falsas ostendam: & conscriptoribus eo-
 rum testibus utar, quando conscribentes hæc contra semetipsos
 locuti sunt talia. Quod uerò multis alijs hoc euenit propter
 quorundam odia, arbitror intelligere eos qui in historijs uersa-
 ri solent. Quidam enim gentium, & gloriosissimarum ciuita-
 tum scdare nobilitatem, & conuersationi detrachere tentauere:
 Theopompus quidem Atheniensium, Lacedæmoniorum uerò
 Polycrates. Is autem qui Tripoliticum conscripsit (non enim
 Theopompus hoc fecit, sicuti quidam putant) etiam Thebaeo-
 rum momordit urbem. Multa uerò etiam Timæus in historijs,
 de prædictis, & de alijs blasphemauit. Et hoc præcipuè fa-
 ciunt, quando gloriosissimos in aliqua parte calumniantur:
 quidam propter inuidiam atq; maleuolentiam, alijs uerò pro-
 pter uerbosam nouitatem memoria se dignos fieri iudicantes.
 & apud stultos quidem nequaquam hac spe fraudantur, qui
 non sanum noscuntur habere iudicium: sani uerò auditores eo-
 rum malignitatem condemnabunt. Blasphemiarum igitur in
 nos sepe congestarum huiusmodi causa est. uolentes Aegyptijs
 gratificari quidam, ueritatem corrumpere tentauere. Et neq;
 aduentum in Aegyptum nostrorum progenitorum, sicut con-
 tigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum ueritate dixere:
 multasq; causas odij ac inuidie pariter habuere. Principiò
 quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potentes ef-
 fi sunt: unde regressi ad propria, denuò facere felices. Deinde
 sacror*

sacrorum diuersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum præstantiore nostra pietate quam solennitates illorum, quantum Dei natura animalibus irrationalibus sine dubitatione præstat. Communis namq; apud illos ritus est, eiuscemodi bruta arbitrari Deos: singillatim autem alij alia colunt: Vani ac fatui omnino homines, et ab initio uti his malis opinionibus consueti: et propterea nequaquam imitari nostram honestatem de diuina ratione potuerunt. Videntesq; multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habuere: et ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam perducti sunt, ut non pigeret eos etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Qui cum hoc faciunt, sibi metipsis aduersa conscribere passione cecitatis ignorauere. In uno tamen et maximo uiro uerbum meum comprobabo, quo usus sum ante paululum nostre antiquitatis teste. Manethon itaq;, qui Aegyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, prædicens nostros progenitores cum multis milibus in Aegyptum aduenisse, et illic incolae subiugasse: deinde ipse confessus est, quia posteriori tempore amittentes eam, prouinciam quæ nunc Iudæa uocatur, obtinuissent: et ædificantes Hierosolymam, construxissent templum. Et hætenus conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde usurpans sibi met licentiam, professusq; scribere ea quæ in fabulis uulgaribus feruntur, incredibilia uerba de Iudæis inseruit, uolens permiscere nobis plebem Aegyptiorum leprosorum, aliorumq; languentium, quod sicut ait, abominatione ex Aegypto fuga dilapsi sunt. Amenophin enim regem adiecit, quod est falsum nomen. Et propterea tempus regni eius nequaquam diffinire præsumpsit, cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaq; quasdam annexit fabulas, pene oblitus, quod egressum pastorum ad Hierosolyma ante quingentos decem et octo annos factum esse

protulerat. Themusis enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore; regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonagintatres, usq; ad fratres nomine Sethonem, & Hermæum; quorum Sethonem quidem Aegyptum, Hermæum uerò Danaum denominatum dicit: Quem expellens, inquit, Sethon, regnavit annis quinquaginta & novem; & post hunc senior est filijs Rhampses annis sexaginta sex. Ante tot igitur annos egressos ex Aegypto patres nostros confessus, deinde Amenophin adiiciens regem, hunc ait & Deorum fuisse contemplatorem, sicut Orum quendam priorum regum; & implese desiderium eius sacerdotem Amenophin natum ex patre Papio: qui uidebatur quasi diuina participare natura, secundum sapientiam præscientiamq; futurorum. Et dixisse regi hunc cognominem, quod posset uidere Deos, si provinciam à leprosis & alijs maculatis hominibus purgare contenderet. In quo lætatum regem, omnes dicit corpore debiles ex Aegypto congregasse, & fecisse multitudinem numero LXXX milia. Eosq; ad sectiones lapidum in partem Nili Orientalem misisse: simul & alios Aegyptios, quibus hoc erat injunctum. Fuisse autem quosdam inter eos etiam cruditorum sacerdotum lepra perfosos ait. Amenophin uerò illum sapientem dininumq; uirum refert timuisse & erga semetipsum & erga regem Deorum indignationem, qui aperte suaserat eis uim fieri: & dixisse, quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus, & Aegyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc cum non quidem præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus conscriptum reliquisse librum, ac sibi mortem consciuisse. & propterea regem in anxietatem maximam peruenisse. Deinde ad uerbum hæc refert. Itaq; rogatus rex, ut ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam urbem, quæ fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autem hæc ciuitas

uitas secundum theologiam antiquam, Typhonis. Porro illi in hanc ingressi, & locum hunc ad rebellandum optimum, du-
cem sibi met quendam Heliopolitanorum Pontificum Osarsiphum constituere, & huic se obedire in omnibus iurauerunt. at ille primum quidem eis legem posuit, ut neq; Deos adora-
rent, neq; ab animalibus, quæ præcipue sacra apud Aegyptios erant, se penitus abstinere: nulliq; copularentur nisi cum quibus fœdus habere uidebantur. Hæc autem sentiens, & alia plura, maxime Aegyptiorum consuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros ædificari ciuitatis: & ad bella preparari contra Amenophin regem. Ipse uero assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorum quosdam, misit legatos ad pastores: qui uidebantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum urbem, causas suas & aliorum qui simul fuerant exhonoriati significans, & poscens ut pariter contra Aegyptum castrametarentur, promisitq; eos fore uenturos: primum quidem in Auarim progenitorum suorum provinciam, & necessaria populo abundantius exhibenda: pugn-
turos autem opportuno tempore, & provinciam facillime subdituros. Illi uero lætitia cumlati, omnes alacriter usq; ad ducenta milia uirorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim usq; uenire. Amenophis autem Aegyptiorum rex, dum illorum audisset inuasionem, non mediocriter perculsus est, dum recordaretur quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primum quidem congregans Aegyptiacam plebem, facto consilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipue à sacerdotibus honorabantur, ante præmisit: & sacerdotibus particulariter iussit, ut simulacra eorum caute celarent. Filium uero Sethonem, qui etiam Ramesse à Ramose patris nomine uocabatur, cum quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse uero transiens cum alijs

Aegyptijs, usq; ad trecenta milia uirorum, bellatoribus uiris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum contra Deum pugnare, retrorsum reuersus uenit ad Memphim: & sumens Apim & alla sacra, mox in Aethiopiam cum uniuersis nauibus & multitudine uenit Aegyptiorum. Per gratiam namq; erat ei subiectus Aethiopum rex: propter quod suscipiens etiam populum uniuersum, praeuit alimenta hominibus necessaria, quae prouincia ministrabat, & ciuitates ac uicos, qui ad fatale illud x l l l . annorum exilium sufficerent. Et in Aethiopia quidem haec gesta sunt. Solymitae uerò descendentes cum uiris pollutis Aegyptiorum, sic pessimè hominibus usi sunt, ut eorum uictoria esset pessima his, qui tunc eorum impietates inspiciebant. non solum etenim ciuitates & uicos concremauere, sacrilegia facientes, & Deorum idola deuastantes, sed etiam ipsa sacra animalia quae colebantur crudelissimè discerpserunt, peremptores & occisores horum sacerdotes atq; prophetas esse cogentes, quos etiam expellebant nudos. Dicitur itaq;, quòd politiam & leges eis composuit sacerdos quidam, genere Heliopolites, nomine Osarsiphus, uocatus ex nomine Osireos Heliopolitani Dei: qui dum conuersus fuisset ad hoc genus, mutauit nomen, & uocatus est Moses. Quae igitur Aegyptij de Iudaeis ferunt, haec sunt. Sed & multa breuitatis causa praeter eo. Dicit autem rursus Manthon, quia postea Amenophis ex Aethiopia digressus est cum magna uirtute: simul & filius eius Rampses, & ipse habens magnum exercitum. Et congressi contra pastores atq; pollutos, uicerunt eos: & multis caesis persecuti sunt eos usq; ad Syriae fines. Haec equidem & huiusmodi Manthon conscripsit. Quia uerò anilia loquitur deliramenta, atq; mentitur, aperta ratione monstrabo: illud primò distinguens, quòd postea referendum est. Is enim concessit nobis, atq; professus est, quòd ab initio non fuerint Aegyp

Aegyptij genere, sed extrinsecus illuc aduenissent, & Aegyptum obtinuissent, & ex ea rursus egressi sint nostri progenitores. quod uero nobis postea permixti non sunt Aegyptij corpore debilitati: & quod ex his non fuit Moses, qui populum eduxit ex Aegypto, sed ante multas generationes extitit, per ea quae ipse dixit, conabor ostendere. Primam itaque causam posuit figmenti ridiculam. Rex enim, inquit, Amenophis concupiuit uidere Deos. quos putas? siquidem qui apud eos solennes erant, Bouem, & Hircum, & Crocodilos, & Cynocephalos, uidebat. caelestes autem quomodo poterat? & cur hoc habuit desiderium? quia utique & prior rex alter hos uiderat? Ab illo ergo audiens, quales essent, & quemadmodum eos uidisset, nona nequaquam egebat arte: sed forte sapiens erat ille uates, per quem haec rex posse agere confidebat. quod si ita fuisset, quomodo impossibilem concupiscentiam non praesciuit? non enim euenit quod uoluit. Proinde quam rationem habere potuit, ut propter mutilos aut leprosos ei inuisibiles essent? Irascuntur enim propter impietates, non propter corporum uitia. Deinde, tam multa milia leproforum & male habentium, una penè hora quomodo fuit possibile congregari? aut quomodo rex non obediuit uati? Ille namque praecipit debiles Aegyptios exilio deportari. Hic autem eos ad sectiones lapidum destinauit, tanquam operarijs indigens, & non purgare prouinciam uolens. Ait autem quod uates semetipsum peremit, prauidens Deorum iram, & quae erant in Aegypto futura, & conscriptum librum regi reliquit. Proinde quomodo ab initio uates etiam suum interitum non praesciuit? quomodo non repente regi contradixit uolenti uidere Deos? aut qua ratione timebat, iam non sui temporis calamitates? aut quid nam grauius imminabat, quod morte praeniret? Quod uero inter omnia stultius est, uideamus: Audiens enim haec,

inquit, & de futuris iam metuens, debiles illos quibus Aegyptum purgare debuerat, neq; tunc de prouincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ciuitatem dedit dudum a pastoribus habitatam: quæ uocabatur Auaris. Ad quam congregati: Principem, inquit, delegere ex sacerdotibus Heliopolitanis: qui eis legem posuit, ut neq; Deos adorarent, neq; ab Aegyptiacæ festiuitatis animalibus abstinerent, sed omnia perimerent, atq; consumerent, nulliq; penitus miscerentur, nisi cum quibus coniurati esse uidebantur: & iureiurando multitudine obligata, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit cos bello sumpsisse. Adiecit autem, quia misit Hierosolymam rogans illos pro auxilijs exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis uolentium exire maiorum: & ex qua procedentes omnem Aegyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem uenisse cum ducentis milibus armatorum. Regem uerò Amenophin Aegyptiorum, cum nollet repugnare Deo, mox ad Aethiopiam refugisse, & Apim cum alijs sacris animalibus deuenisse. Hierosolymitas uerò inuasionem facta, & ciuitates depopulatas, & templa concremassæ, & equestres peremisse refert: & nulla iniquitate aut crudelitate abstinuisse. Qui uerò politiam & leges eis exhibuit: Sacerdos, inquit, erat genere Hieropolites, nomine Orsaphus, uocatus ab appellatione Osireos Heliopolitani Dei: & mutato nomine dictus postea Moses. Tertiodecimo uerò anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Aethiopia profectum cum multis milibus dicit: & congressum contra pastores atq; pollutos, habita conjunctione, uicisse. Et multos interficientem, usq; ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine uerisimilitudine se mentiri. Leprosi namq; & cum eis multitudo collecta debiliū, licet primum irascerentur regi, circa se utiq; talia facienti

secund

secundum præmonitionem utis, tamen cum à sectione lapidum sunt egressi, & provinciam percepere, omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porro si adhuc & illum odio habebant, seorsum magis insidiari potuissent, non omnibus bellum inferre, cum scilicet plurimu existentes multorum illic cognationes haberent. Proinde etiam si contra homines pugnare decreuere, non tamen contra Deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria suis agere legibus, in quibus educati esse noscuntur. Oportet itaq; nos Manethoni gratias agere: quoniam huius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi, sed illos ipsos Aegyptios esse probat, & maxime sacerdotes, atq; iurisiurandi uinculum illorum multitudine conuenisse. Illud autem quomodo non irrationabile est? Domesticorum quidem & amicorum nemo cum illis rebellauit, nec periculorum belli particeps factus est: sed misere maculatos ad Hierosolymam, ut ab eis auxilia poscerent. quam amicitia aut societate intercedente? hostes enim magis erant, & moribus plurimum differebant. At illi confestim (ut ait) uocantibus morem gesserunt, nempe inducti pollicitationibus, quod Aegyptum occupaturi essent: quasi ipsi non admodum eius regionis gnari essent, ex qua per uim pulsii fuerant. qui si tum miseram aut egenam uiam egissent, merito fortasse negotium aggressi essent. cum autem urbem habitarent fortunatam, & agrum amplum meliorem Aegypto colerent, quid tandem erat, cur ob ueteres hostes, eosq; corporibus affectis, quales nemo domesticos ferat, periculum adirent: neq; enim futuram regis fugam præsciebant. nam (ut ipse dixit) filius Amenophis cum trecentis milibus ad Pesulium occurrebat. & hoc quidem omnino sciebant, qui proficiscebantur: mutationem uero propositi & fugam unde coniectare poterant? Deinde occupatis horrens Aegypti, multa mala fecisse ait Hierosolymitanu exercitum

citum: atq; hæc eis exprobrat: quasi non hostes eos induxisset: aut quasi hæc sint aliunde accito militi obijcienda, cum eadem ante aduentum eorum fecissent, facturosq; se iurassent ipsi Aegyptij. Quinetiam aliquanto post Amenuphis hostes aggressus prelio uicit: fusosq; ac fugatos Syriam usq; persecutus est. adeò scilicet Aegyptus est omnibus undecunq; inuadentibus captu facilis: & qui tunc ea iure belli potiebantur, cum scirent Amenuphin uiuere, neq; aditus ab Aethiopia communiuerant, multas ad hoc commoditates habentes, neq; alioqui copias contraxerant. Ille uerò usq; Syriam trucidans eos (ut ait) persecutus est per arenosa & inaquosa loca. Scilicet ea uel quieto exercitu transire expeditum est. Igitur autore Manethone neq; ex Aegypto genus nostrum oriundum est, neq; illinc aliqui admixti sunt. Leproforum enim & morbidorum multos in lapidicinis perijsse uerisimile est, multos in prælijs, plurimos uerò postremò & in fuga. Superest ut de Moyse illi contradicam. Hunc uirum mirandum Aegyptij & diuinum existimant, sed non sine blasphemia incredibili sibi uindicare conantur: dicentes Heliopoliten esse unum sacerdotum, ob lepram cum alijs pulsum. Ostenditur autem in ratione temporum, D X V I I I. annis prior fuisse, & patres nostros ex Aegypto in regionem quam nunc tenemus eduxisse. Quòd uerò eiusmodi calamitatis corpus expers habuit, ipsius dicta indicant. Leprosis enim & oppidis & uicis interdixit, ut seorsim in lacero uestitu agant: & eum qui eos attigisset, aut sub idem lectum successisset, pro impuro habet. Quin etiam si eo morbo liberari, & in pristinum restitui contingat, prescripsit certas purificationes, mundationes per fontanarum aquarum lauacra, & omnium pilorum abrasiones: multisq; & uarijs sacrificijs peractis, tum demum sanctam urbem adeundam. Atqui contrà par erat eum, qui talem calamitatem expertus esset prouid

providentiam aliquam, ac humanitatem exhibere simili in-
 fortunio pressis. Non solum autem de leprosis sic leges tulit,
 sed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad sacrorum
 curam admisit. Sed etiam si iam sacerdoti aliquid tale accidis-
 set, honore cum priuauit. Quomodo igitur uerisimile est illum
 has aduersus semetipsum cum opprobrio suo damnoq; tulisse
 leges? Quin et nomen ualde incredibiliter mutauit. Osarsiph
 enim (inquit) uocabatur. Hoc ad transmutationem nihil qua-
 drat. Verum autem nomen significat ex aqua seruatum Moy-
 sen. nam aquam Aegyptij Moy uocant. Satis igitur declara-
 tum existimo, quod Manethon quatenus ueterum scripta se-
 quitur, non multum à ueritate aberrat. Vbi uerò ad uulgares
 fabulas se uertit, aut absurde eas confingit, aut in odium gen-
 tis loquentibus credit. Post hunc inquirere libet in Chæremo-
 nem. Hic enim Aegyptiacam se scribere historiam professus,
 addens idem nomen regis quod Manethon, Amenophin, et
 filium eius Rhameffen, ait. Isidem in somnis Amenophi appa-
 ruisse, incusantem quod templum suum per bellum dirutum es-
 set. Phritiphanten uerò sacrum scribam dixisse, si à pollutis
 hominibus Aegyptum repurget, liberandum eum à nocturnis
 terroribus: atq; ita delectu uitiosorum, morbidorum ue habi-
 to, CCC. milia è finibus eiecta. Duces uerò eorum fuisse scri-
 bas Mosén, et Iosephum, quem etiam sacrum scribam fuisse:
 Aegyptia uerò eis nomina esse, Mosi Tisithen, Iosepho Pete-
 sephi. Hos Pelusium uenisse, ibiq; offendisse CCCCLXXX. mi-
 lia, ab Amenophi relictà, quæ is in Aegyptum transferre no-
 luerat: cum his icto foedere contra Aegyptum expeditionem
 habitam. Amenophin autem non expectato impetu eorum, in
 Aethiopiam fugisse, relictà uxore grauida: quam delitescentem
 in quibusdam speluncis enixam puerum nomine Messenen.
 cum posteaquam ad uirilem ætatem peruenisset, expulisse Iu-
 daeos

deos in Syriam numero circiter c.c. milia; & patrem Amenophin ex Aethiopia recepisse. Et hæc quidem Chæremone. Reor autem ex his ipsis quæ acta sunt amborum uanitatem apparere. Si quid enim ueritatis subesset, impossibile erat in tantum eos discrepare. at qui mendacia componunt, non aliorum scriptis consona scribunt, sed quæ ipsis libet confingunt. ille igitur regiam cupiditatem uidendi Deos, ait initium fuisse pollutos eiciendi. Chæremone autem suum de Iside somnium finxit. & ille quidem Amenophin dicit indixisse regi purificationem: hic uerò Phritiphautem. iam multitudinis numerus sane bellè congruit, illo lxx. milia referente, hoc ccl. Præterea Manethon primum in lapidicinas eiectiones pollutos, deinde ad Auarim habitandam traductos, ac reliqua Aegypto bello uexata, tum demum acciuisse dicit à Hierosolymitis auxilia: Chæremone, Aegypto decedentes circa Pelusium inuenisse ccc = lxx. milia hominum ab Amenophi relictæ, ac cum illis rursum Aegyptum inuasisse: Amenophinque in Aethiopiam fugisse. Quod uerò egregium est, ne illud quidem, quinam & unde erant tam numerosus exercitus dixit, Aegyptij ne an externi: neque causam indicauit, ob quam eos rex in Aegyptum inducere noluit: qui de leprosis & Iside somnium confinxit. Mosi uerò & Iosephum, quasi eodem tempore simul expulsum Chæremone adiunxit, & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quarum sunt anni fere clxx. Quin & Rhamesse Amenophis filius, secundum Manethonem quidem adolescens bellum administrat cum patre, & cum eodem exulat fuga elapsus in Aethiopiam. Hic autem fingit eum post patris abitum in spelunca quadam natum, & postea prælio uictorem, & Iudeos in Syriam expellentem numero circiter cc. milia. O facilitatem. neque enim prius quinam erant illa ccc lxx. milia dixit, neque quomodo cccxx. milia perierint: in acie ne cecidit

cecidierint, an ad Rhamsen transfugerint. quod uerò maxime mirum est, ne cognoscere quidem ex eo licet, quosnam uocet Iudeos, uel utris eorum det hanc appellationem: illis ne CCC. milibus leproforum, an his CCC. LXXX. milibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse sit redarguere eos, qui à semetipsis redarguti sunt. ferendum enim erat utcunq; , si ab alijs coarguti fuissent. His addam Iysimachum, idem quidem habentum cum prædictis argumentum mendacij, uerum enormitate figmenti illos uincens. unde apparet eum magno odio confinxisse. dicit enim: Qua tempestate Bocchoris in Aegypto regnabat, populum Iudeorum, quod essent lepra, scabie, & alijs quibusdam morbis infecti, ad templa configisse, ut mendicatio aleretur. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Aegypto accidisse. Bocchorim uerò Aegyptiorum regem ad Ammonem, scitatum oracula de sterilitate, misisse. responsum uerò a Deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impijs, eiectionis eis e templis in loca deserti. Ceterum scabiosos, ac leprosos mergendos, tanquam sole horum uitam ægre ferente; & templa expianda: atq; ita fore ut terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitisq; sacerdotibus ac sacrificis, iussisse collectis impuratis, hos militibus tradi deportandos in desertum: leprosos uerò ac impetiginosos plumbeis laminis inuolutos in pelagus deijci. quibus submersis, reliquos congregatos & in loca deserta expositos esse, ut perirent. eos habito concilio consultasse de seipsis: & nocte superueniente, accensis ignibus, ac lucernis custodias agitasse: sequentiq; nocte ieiunatum, ut numen propitium eos seruaret. Insequenti uerò luce à Mose quodam consilium datum, irent conferti una uia, usq; dum ad loca culta peruenirentur. tum præcepisse eum, ne cui hominum in posterum beneuoli essent, utq; consilium malum potius quàm bonum darent:

Deor

Deorumq; templa & altaria quotquot inuenirent, euerterent. quibus comprobatis, ac destinatis, multitudinem iter fecisse per desertum, ac post multa incommoda tandem ad loca culta peruentum. tum uerò & hominibus iniuriosè tractatis, & fanis compilatis ac incensis, uenisse in eam, quæ nunc Iudæa dicitur: conditaq; ciuitate hic habitare, urbem uerò Ἰερσόυλα ex re nominatam. Aliquanto autem post iam auctos uiribus mutasse nomen uitandi probri gratia: & urbem Hierosolyma, scipso Hierosolymos uocasse. Hic non eundem quem illi, inuenit regem, sed recentius nomen confinxit: & omisso somnio ac propheta Aegyptio ad Ammonem abiit de impetiginosis & leprosis responsum relaturus. ait enim ad templa collectam multitudinem Iudæorum, incertum leprosis ne nomen imponens, an quod solos Iudæos morbus occuparit. dicit enim, populus Iudæorum. Qualis, aduena, an indigena? Cur igitur eos cum sint Aegyptij, Iudæos uocas? Quod si hospites sunt, cur undenam sint non dicis? Quomodo autem cum rex tam multos ex his mari merisisset, reliquos in loca deserta eiecisset, tanta multitudo superfuit? aut quomodo pertransierunt desertum, & occupauerunt regionem, quam nunc tenemus, & condiderunt urbem, & extruxerunt templum apud omnes celebre? oportebat autem de legislatore non solum nomen dicere, sed & genus, quisnam, & ex quibus ortus. quamobrem uerò tales eis inter eundum aggressus sit ferre leges, de Dijs, etiam erga homines iniustas. Siue enim Aegyptij erant genere, non tam facile patrios mores mutare potuissent: siue aliunde erant, omnino aliquas habebant leges longa consuetudine obseruatas. Si igitur de expulsoribus suis iurassent, nunquam se illis fore beneuolos, rationem non absurdam habuissent. Quod si bellum internecinum aduersus uniuersos mortales susceperunt, cum essent (ut ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, maxima stult

Stultitia non illorum, sed hæc fingentis ostenditur. Iste nanq; etiam nomen impositum ciuitati à templorum spoliatione, præsumpsit dicere, & hoc postea fuisse mutatum. Mirum ni, quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & odiosum: ipsi uerò qui fundauere urbem, ornare semetipsos etiam uocabulo credidere. Hic autem generosus uir præ nimia detractionis impotentia non intellexit, Hierosolyma non idem uoce Iudaica quod Græca significare. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam imprudenter expositum? Sed quoniam congruam iam magnitudinem suscepit hic liber, aliud faciens principium, cetera præsentis operis explanare tentabo.

FLAVII IOSE-

PHI HEBRAEI SACER-

dotis de Antiquitate Iudaica contra

Apionem grammaticum Ale-

xandrinum liber

secundus.

PRIORI quidem uolumine, charissime mihi Epaphrodite, de antiquitate nostra monstraui, Pœnicum, & Chaldaeorum, Aegyptiorumq; literis satisfaciens ueritati: multosq; Græcorum conscriptores adducens, & meam e diuersa disputationem aduersus Manethonem, & Cheremonem, & alios quosdam exhibui. Nunc autem inchoabo reliquos arguere, qui contra nos aliqua conscripsere. Impulsus enim sum contra Apionem respondere grammaticum, si tamen assumi hoc oportet officium. Horum igitur, quæ ab eo conscripta sunt, alia quidem similia sunt dictis aliorum, alia ual de frigida. Plurima uerò quandam tantummodo detractionem habent

habentia, & multam (ut ita dixerim) ineruditi probationem, tanquam ab homine composita, & moribus prauo, & totius uitæ suæ temporibus importuno. Quia uerò multi hominum propter stultitiam suam his potius sermonibus capiuntur, quàm illis quæ multo studio conscribuntur: & derogationibus quidem gaudent, præconijs uerò mordentur, necessarium duxi, ne hunc quidem inscrutatam relinquere, qui nos tanquam in iudicio criminatur. etenim hoc quoq; plerisq; mortalium insitum uideo, ut gaudeant quoties maledicus quispiam ipse sua mala à lacessito audit. Et quidem nec orationem eius legere facile est, neq; aperte cognoscere, quid dicere uelit: sed uelut in multa tumultuatione, ac mendaciorum perplexitate nunc similia supra pensitatis de maiorum nostrorum ex Aegypto migratione affert: nunc incolas Alexandriae Iudeos calumniatur: insuperq; de sacris templi nostri caeremonijs atq; alijs ritibus nostris accusationem admiscet. Patres igitur nostros nec Aegyptios genere fuisse, neq; ob labem corporum aut similem aliam calamitatem inde pulsos, non mediocriter solum, sed penè ultra modum, superius à me declaratum existimo: ceterum quæ his adiungit Apion, compendio memorabo. dicit enim in 111. rerum Aegyptiacarum hæc: Moses, ut accepi à grandioribus natu Aegyptijs, Heliopolitanus erat, qui patrijs institutus moribus, subdiales præcationes ad scripta qualia ciuitas habebat, reduxit. ad subsolanum autem omnia conuertebat. ita enim Heliopolis sita est. pro obeliscis uerò statuit columnas, sub quibus ceu peluis forma exprimebatur: umbra uerò in eam incidens, utpote per sudum, eundem semper cum sole cursum circumuolvebat. Atq; huiuscemodi est, admiranda illa huius grammatici phrasis. mendacium uerò eius non tam nostris uerbis euidenter coarguitur, quam Moseos operibus: neq; enim cum primum tabernaculum

Deo

Deo construeret, aut ipse ullam talem formam ei indidit, aut posteros facere præcepit: atque is qui postea templum Hierosolymis construxit Solomon, omni tali curiositate abstinuit, qualem confinxit Apion. Accepisse autem se dicit à maioribus natu Moſen Heliopolitanum: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatem illum familiariter nouerant. Et de Homero quidem poëta, quamuis grammaticus, non posset quenam eius sit patria certò affirmare, neq; de Pythagora tantum non beri nudius'ue tertius nato: de Moſe uerò tam multis annis illos præcedente tam facile decernit, credens seniorum relationi: unde manifeste illum mentiri apparet. Quin et temporum ratio, quibus Moſen ait eduxisse leproſos et cecos et claudos, belle concinit iuxta grammaticum hunc diligentissimum. Manetho enim regnante Tethmofi Iudeos dicit ex Aegypto disceſſiſſe, annis CCCXCIII. antequam Danaus apud Argos exularet. Lysimachus autem tempore Bocchoris regis, hoc est ante annos M D C C. Molon uerò et alij quidam, ut cuique uisum est. At uerò Apion ceteris fide dignior, exacte illam exitum definiuit V I I. Olympiade, et huius anno primo: quo, ut ait, Pœni Carthaginem condiderunt. Carthaginis autem mentionem adiecit, ratus argumentum id ueritatis se habiturum euidentissimum, nec animaduertit à semetipſo adductum quo coargueretur. Si enim de hac colonia monumentis Phœnicum credendum est, in illis Hiram rex traditur antiquior Carthagine condita annis plusquam C L. de quo superius ex Phœnicum commentarijs probaui, quod Solomoni templi Hierosolymitani conditori amicus fuerit, et multa ad templi fabricam contulerit. Solomon uerò edificauit templum post Iudeorū disceſſum ex Aegypto annis D C X I I. Porro numerū pulſorum eundem quem Lysimachus commentus (ait enim C. et x. eorum fuisse milia) miram quādam et credibilem reddit

causam, cur sabbatum nominatum sit. Exacto enim (inquit) sex dierum itinere, inguinum ulceribus affecti sunt: & hac de causa septima die quieuerunt, incolumes constituti in regione quæ nunc Iudæa uocatur. & appellauerunt eam diem sabbatum, seruata Aegyptiorum uoce. nam inguinis morbum Aegyptij uocant sabbatosim. An non igitur uel deridenda hæc nugacitas, uel contra odio habenda talis in scribendo impudentia? Apparet enim quod omnes inguinibus laborauerint, hominum milia c. & x. Atqui si erant cæci & claudi & moribidi, quales fuisse Apion ait, ne unius quidem iter diei progressi potuissent: sin autem poterant per magnam solitudinem proficisci, prætereaq; sibi obsistentes uincere populariter repugnando, nequaquam uniuersi post sextam diem inguinum morbo correpti fuissent. Neque enim naturaliter tale quidpiam euenire iter agētibus necesse est, sed plurimorum milium exercitus definita semper itinera peragunt: neque temere ita accidisse ueri simile uidetur. est enim omnino absurdum. At uerò mirificus hic Apion sex quidem diebus eos peruenisse in Iudeam prædixit: rursus autem Moſen conscenso monte, qui Aegyptum inter & Arabiam situs est nomine Sineus x l. diebus delituisse dicit, indeq; descendente Iudæis leges dedisse. Atqui quomodo possibile est, eosdem & x l. dies in deserto ac in aquoso loco manere, & quod in medio spatium est, id totum sex diebus pertransire? Sabbati uerò appellationis grammatica ratio, quam adfert, multam impudentiam præ se fert, uel certè magnam imperitiam. Nam hæ uoces, Sabbo & sabbatum, inter se maximè differunt. Sabbatum enim secundum Iudeos quies est ab omni opere: Sabbo uerò, ut ille affirmat, Aegyptijs inguinum morbum significat. Tales quasdam de Moſe & Iudeorum ex Aegypto profectione Aegyptius Apion nouitates finxit, præter aliorum commentus auctoritatem. Et

tem. Et quid mirum si de nostris mentitur patribus? quandoquidem de se ipso contrà mentitus est: & natus in Oasi Aegypti, primas iste Aegyptiorum existimatus, ueram quidem patriam & genus suum abiurauit: Alexandrinum autem se mentitus, confirmat sui generis prauitatem. Merito igitur quos odit & conuiuijs insectatur, eos Aegyptios appellat. nisi enim pessimos esse existimaret Aegyptios, semet ex eorum genere haud eximeret: quandoquidem qui se de celebritate patriæ iactant, honorificum quidem ducunt ab ea denominari, coarquant uerò eos, qui præter ius in eandem sese ingerere conantur. Erga nos autem alterutro modo affecti sunt Aegyptij: aut enim ceu gloriabundi cognatos se simulant, aut participes nos infamiae suae cooptant. At præclarus iste Apion uidetur contumeliosam nostrum insectationem, quasi mercedem uoluisse reddere Alexandrinis, pro data sibi ciuitate: sciensq; eorum cum cohabitatoribus Alexandriæ Iudeis simultatem, proposuit quidem illis conuiuium facere, unà tamen comprehendit reliquos quoque uniuersos, utrobique impudenter mentiens. Videamus igitur, quæ nam sint illa grauiora & non ferenda, de quibus habitatores Alexandriæ Iudeos accusat. Venientes, inquit, è Syria, sedes fixerunt ad importuosum mare, undarum uicini assultibus. Ergo si locus opprobrium habet, non quidem patriæ suæ; sed tamen quam patriam dicit, Alexandriæ conuiuiatur. Illius enim & maritima ora pars est, ut omnes confirmant ad inhabitandum optima: quam si Iudæi per uim occupauerunt, ita ut ne post quidem eiicerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verum Alexander eis locum ad incolendum dedit, & parem cum ipsis à Macedonibus honorem consecuti sunt. Nescio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac non circa regiam sedes posuissent; hodieq; eorum tribus appellaretur Macedones.

Igitur si legit epistolas Alexandri regis Ptolemæiq; Lagi ac
 successorum illius Aegypti regum, et columnam stantem Ale-
 xandriae ac iura continentem, quæ Caesar magnus Iudæis con-
 cessit: hæc inquam si sciens, contraria scribere ausus est, malus
 erat: sin autem nihil horum nouit, indoctus. Illud quoq; quod
 se mirari dicit, quod cum Iudæi essent, Alexandrini uocati sunt,
 similis inscientiæ est. Omnes etenim, qui ad coloniam aliquam
 deuocantur, et si plurimum ab alterutris genere differant, à
 conditoribus appellationem accipiunt. Et quid opus est de alijs
 dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiam inhabi-
 tant, Antiocheni nominantur. Ius enim ciuium eis dedit con-
 ditor Seleucus. Similiter et qui in Epheso commorantur, et
 alia Ionia cum ciuibus exinde natis eandem appellationem
 habent, hæc præbentibus eis regni successoribus. Romanorum
 uerò clementia, cunctis non paruulum donum appellationis
 suæ concessit, non solum uiris singulis, sed etiam maximis gen-
 tibus in communi. Hispani denique antiqui, et Tyrrheni, et
 Sabini, Romani uocantur. Si uerò hunc modum aufert cõmunis
 ciuitatis Apion, desinat semetipsum Alexandrinum dicere. Na-
 tus enim in intima Aegypto, quomodo erit Alexandrinus, iu-
 re ciuilitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cùm solis Aegy-
 ptijs nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet ciuita-
 tis interdixisse uideatur. Hic autem præclarus dignitates quas
 ipse impetrare prohibetur adipisci non ualens, calumniari co-
 natur eos qui hæc iustissime percepere. Non enim propter
 inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiose edificabat Ale-
 xander, nostrorum aliquos sibi collegit: sed omnes approbans
 diligenter ex uirtute, ac fide dignos inueniens, hoc præconium
 nostris exhibuit, cum gentem nostrā studeret non mediocriter
 honorare. Ait enim Hecateus, quia propter mansuetudinem,
 atq; fidem, quam ei præbuere Iudæi, Samariam regionem adie-
 cit, ut

est, ut eam sine tributis haberent. Similiter quoque sensit post Alexandrum etiam Ptolemæus Lagi de iudeis in Alexandria commorantibus. Nam Aegyptiaca eis castra commisit, arbitratus ea fide simul eorum et fortitudine conseruanda: et in Cyrene credens se tutissime regnaturum, et in alijs Libyæ ciuitatibus, ad ea loca partem Iudeorum habitandi causa direxit. Post hunc autem Ptolemæus, qui Philadelphus est appellatus, non solum si qui fuere captiui apud eos nostrorum, omnes absoluit, sed et pecunias eis sæpius condonauit: et (quod maximum est) desiderauit agnoscere nostras leges, et sacrarum scripturarum uolumina concupiuit: misitque rogans destinari uiros qui ei interpretarentur legem: et ut hæc apprime conscriberetur, diligentiam hanc commisit non quibuscumque uiris, sed Demetrii Phalereum, et Andreæ, et Aristei, quorum eruditione sui seculi Demetrius facile princeps erat, alij uero habebant custodiam corporis sibi creditam, huic curæ præfecit. Non enim leges, et patrum nostrorum philosophiam discere concupisceret, si his utentes despiceret, et non potius ualde miraretur. Apion autem penè omnes in ordine successores eius Macedonum reges ignorauit habuisse erga nos præcipuum familiaritatis affectum. Tertius namque Ptolemæus, qui uocatur Euergetes, fortiter obtinens Syriam uniuersam, non dijs Aegyptiacis pro uictoria solennitates gratificas immolauit: sed ueniens ad Hierosolymam, multas hostias sicut nostri moris est, Deo gratificauit, dignissimamque dicauit ornamenta uictoriae. Philometor autem Ptolemæus, et eius uxor Cleopatra, omne regnum commiserunt Iudeis: et duces totius fœderis militum etias et Dosithæus Iudei: quorum nominibus derogat Apion, cum debuisset opera eorum potius mirari, et gratias agere, quoniam liberauere Alexandriam cuius ciuis uideri nult. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatrarum regno, et periculum pessime

perditionis instaret, istorum labore ciuitas intestinis praelijs est erepta. Sed postea, inquit, Onias ad urbem deduxit exercitum paruum, cum esset illic Thermus praesens Romanorum legatus: quod (ut ita dicam) recte atque iuste factum est. Ptolemæus enim qui cognominatus est Physcon, moriente suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, uolens reginam Cleopatram expellere, et filios regis, ut ipse regnum iniuste sibi applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellum pro Cleopatra suscepit: et fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus cum aduersum exercitum quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes uero Iudeos in ciuitate positos cum filiis et uxoribus capiens, nudos atque uinctos elephantis subiecisset, ut ab eis conculcati deficerent, et ad hoc etiã bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ preparauerat, euenere. Elephantis enim relinquẽtes sibi appositos Iudeos, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis interemere. Et post hæc Ptolemæus quidẽ aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus. Concubina uero sua charissima, quam alij quidem Ithacam, alij uero Hirenen denominant: supplicante ne tantam impietatem perageret, et concessit, et ex his quæ egerat uel acturus erat, poenitentiam egit. Vnde recte hanc diem Iudei Alexandriae constituti, eò quòd aperte à Deo salutẽ promeruere, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Physconem gestum, Iudeos accusare præsumpsit, cum eos laudare debuerit. Is autem etiã ultimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, ueluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata: et non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ et malorum operum defuit: uel circa generis necessarios, uel circa maritos suos,

suos, qui etiam dilexerint eam, uel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores: quæ etiam sororem Arsinoën occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidijs: paternosq; deos, & sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiensq; regnum à primo Cesare, eius filio & successori, rebellare præsumpsit. Antoniumq; corrumpens amatorijs rebus, & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spoliando, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet amplius dici, cum illum ipsum in naturali certamine relinquens, id est, matrem & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatum & se sequi coëgit? Nouissime uerò Alexandria à Cesare capta, ad hoc usque perducta est, ut saltem hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudeos perimere: eò quòd circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putas ne gloriandum nobis non esse, si quemadmodum dicit Apion, famis tempore Iudeis triticum non est mensa? Sed illa quidem pœnam subiit competentem. Nos autem maximo Cesare utimur teste auxiliij atque fidei quam circa eum contra Aegyptios gessimus: necnon & senatu eiusq; consultis, & epistolis Cesaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundum genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, necnon & maximis Romanis imperatoribus. Si uerò Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Iudeorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Iudeis in Alexandria commorantibus, palam est. Nam administratio tritici nihilomais ab eis, quam ab alijs Alexandrinis translata est. Maximam uerò eis fidem

olim à regibus datam conseruauere, id est, fluminis custodiam, totiusq; custodie, nequaquam his rebus indignos esse indicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam cum uos sitis Aegyptij, inter alterutros praelio magno & sine foedere de religione contenditis? An certe propterea non uos omnes dicimus Aegyptios, & neque communiter homines, quoniam bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligentia nutriendos: cum genus utiq; nostrorum unum atque idem esse uideatur. Si autem in uobis Aegyptijs tantæ differentie opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansere? Is autem seditionis causas nobis apponit: qui si cum ueritate ob hoc accusat Iudeos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eò quòd noscamur habere concordiam? Porro etiam seditionis autores, quilibet inueniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Græci fuere & Macedones hanc ciuitatem habentes, nullam seditionem aduersus nos gessere, sed antiquis cessere solennitatibus. Cum uerò multitudo Aegyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum uerò genus permansit parum. Ipsi igitur molestiæ huius fuere principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neque prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet utentibus malis moribus Aegyptiorum, & antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E' diuerso nanque factum est, quod nobis impropere præsumunt. Nam cum plurimi eorum non opportune ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos uocant eos qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Aegyptijs neque regum quisquam uidetur ius ciuitatis fuisse largitus: neq; nunc quilibet imperat

imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autē auxere, Romani uerò semper custodire dignati sunt, itaque derogare nobis Apion dignatus est, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Apionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatem modestiamq; Romanorum, quoniam subiectos non cogunt patria iura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerētes pium atq; legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate et uolentia conferuntur. Græcis itaque et alijs quibusdam, bonum esse creditur imagines instituere. Deniq; et patrum et uxorū filiorūq; figuras depingētes exultant, quidam uerò etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. Alij uerò et seruos diligētes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac Dominis hunc honorem præbere uideantur? Porro autem legislator, non quasi prophetans Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque Deo neque hominibus utilem despiciens, et quoniam totius animati, multo magis Dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. Alijs autem honoribus post Deum colendos non prohibuit uiros bonos, quibus nos et imperatores et populum Rom. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: et non solum quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudeorum talia celebramus: uerum cum nullas alias hostias ex communi, neque pro filijs peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuum pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaq; communiter satisfactio posita sit aduersus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem etiam eos, qui ei huiusmodi sōmitem præbuere, id est, Posidonium et Apollonium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem Deos cum alijs non colimus: men-

tientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias com-
 ponentes incongruas, non se putant impie agere: cum sit ual-
 de turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multo magis
 de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pol-
 lere. In hoc enim sacrario Apion presumpsit edicere, asini ca-
 put collocasse Iudeos, & cum colere, ac dignum facere tan-
 ta religione: & hoc affirmat fuisse de palatum, dum Antio-
 chus Epiphanes & expoliasset templum, & illud caput in-
 uenisset ex auro compositum multis pecunijs dignum. Ad hoc
 igitur primum quidem respondeo, quoniam Aegyptius uel si
 aliquid tale apud nos fuisset, nequaquam debuerat increpare,
 cum non sit deterior asinus furonibus & hircis & alijs, qui
 sunt apud eos dii. Deinde quomodo non intellexit, operibus
 increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus nanque sem-
 per utimur iisdem, in quibus sine fine consistimus. Et cum ua-
 rij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorum uexauerint, &
 Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad no-
 uissimum Titus Caesar, bello uincentes obtinuerint templum,
 nihil huiusmodi illic inuenere: sed purissimam pietatem, de qua
 nihil nobis est apud alios effabile. Quia uero Antiochus neque
 iustam fecit templi depraedationem, sed egestate pecuniarum ad
 hoc accessit, cum non esset hostis, & socios insuper nos suos
 & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic in-
 uenit, multi & digni conscriptores super hoc quoque testan-
 tur: Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus
 Damasceus, Timagenes, & Castor chronographus, & Ap-
 polodoros: qui omnes dicunt pecunijs indigentem Antiochum
 transgressum foedera Iudeorum, & spoliasse templum auro ar-
 gentoq; plenum. Haec igitur Apion debuit respicere, nisi cor
 asini ipse potius habuisset, & impudentiam canis, qui apud
 ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione
 mentitus

mentitus est. Nos itaq; asinis neque honorem neq; potestatem aliquam damus, sicut Aegyptij crocodilis & aspidibus: quando eos qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & Deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes uiros, onera sibi met imposita sustinentes. Et si ad arcas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas ualde plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessarijs ministrantes: sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendum uerba fallacia, aut certe ex rebus initia sumens, hæc implere non ualuit, quando nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram uerò fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit: de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire, quàm sacerdotibus scelestæ uerba consingere. Isti uerò magis studuere defendere sacrilegum regem, quàm iusta & ueracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est usus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta uerò aliorum factus est Apion, & dixit Antiochum in templo inuenisse lectum, & hominem in eo iacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrenisq; uolatiliū dapibus plenam, & quoddam obstupuisse huius homo. Illum uerò mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam sibi opem præbituri: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: & iubente rege ut consideret, & diceret quis esset, uel cur ibidem habitaret, uel quæ esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, esse se Græcum: & dum peragraret prouinciam parandi victus causa, correptum se subito ab alie

ab alienigenis hominibus, atque deductum ad templum, et inclusum illic, et à nullo conspici, sed cuncta dapnum apparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia uisa attulisse letitiam: deinde suspicionem, postea stuporem: postremum consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudeorum, pro qua nutriebatur: et hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eumque annuo tempore saginare: et deductum ad quandam sylvam, occidere quidem eum hominem, eiusque corpus sacrificare secundum suas solennitates, et gustare ex eius uisceribus, et iusiurandum facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: et tunc in quandam foveam reliqua hominis percunctis abijcere. Deinde refert eum dixisse, paucos iam dies debitos sibi met superesse, atque rogasse, ut reueritus Græcorum deos, et superans in suo sanguine insidias Iudeorum, de malis eum circumstantibus liberaret. Huinsmodi ergo fabula non tantum omni tragœdia plenissima est, sed etiā crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscripsere. Non enim præsumpsit aliquid tale, ut ad templum accederet: sed sic inuenit non sperans. Fuit ergo uoluntatibus iniquis impius, et nihilominus sine Deo, quicquid iussit mendacij superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere ualde facillimum est. Non enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maxime aduersus Aegyptios et plurimos alios. Cuius enim regionis homines non contigit aliquando apud nos peregrinari? ut aduersus solos Græcos renouata coniuratione per effusionem sanguinis ageremus: uel quomodo possibile est, ut ad hæc hostias omnes Iudæi colligerentur, et tantis milibus ad gustandum uiscera illa sufficerent, sicut ait Apion? uel cur inuen-

tunt

tum hominem quicumq; fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit? dum posset hoc faciens, ipse quidem putari pius, & Grecorum amator eximius, assumere uerò contra Iudeorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non uerbis sed operibus decet arguere. Sciunt igitur omnes, qui uidere constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singule propriam secundum legem habuere custodiam. In exteriorem itaq; ingredi licentia fuit omnibus etiam alienigenis: mulieres tantummodo menstruatae transire prohibebantur. In secundam uerò porticum cuncti Iudæi ingrediebantur: eorumq; coniuges cum essent ab omni pollutione munde. In tertiam, masculi Iudeorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum uerò soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta uerò est circa omnia prouidentia pietatis, ut secundum quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Mane etenim aperto templo, oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderetur templum. Deniq; ne uas quidem aliquod portari licet in templum, sed erant in eo solummodo posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia & in lege conscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabilium agitur, neque intus ulla epulatio ministratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationemq; gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum trium singule habeant hominum plusquam quinq; millia, sit tamen obseruatio particulariter per dies certos: & his transactis, alij succedentes ad sacrificia ueniunt: & cōgregati in templum mediante die à
preced

præcedentibus clauēs templi, & ad numerū omnia uasa perci-
 piunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum
 delata. Talia nanque etiam ad altaria offerre prohibitum est,
 præter illa quæ ad sacrificia præparantur. Quid ergo Apio-
 nem dicimus, nisi nihil horum examinantem, uerba iucredula
 protulisse? Sed turpe est, historiæ ueram notitiā si proferre
 grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc
 quidem prætermisit. Hominis autem Græci comprehensionem
 finxit, & pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimā cla-
 ritate: & peruios ingredientiē, ubi nec nobilissimos Iudeo-
 rum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima
 est impietas, atq; mendacium spontaneum, ad eorum seductio-
 nem, qui noluerunt discutere ueritatem. Per ea siquidem mala
 ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahere tentauere.
 Rursumq; tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inaniā
 facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Idu-
 mæos haberent longo quodā tempore, ex aliqua ciuitate Idu-
 mæorum qui in eā Apollinem colebat uenisse ad Iudeos, cu-
 ius hominis nomen dicitur Zabidus: deinde eis promississe tra-
 diturum se eis Apollinem deum Dorensium: uenturumq; illum
 ad nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent o-
 mnem multitudinē Iudæorum. Zabidum uerò fecisse quoddam
 machinamentum ligneum, & circumposuisse sibi, & in eo tres
 ordines infixisse lucernarum, & ita ambulasse, ut procul stan-
 tibus appareret, quasi stella per terram iter agens. Porro Iu-
 deos inopinabili uisione obstupuisse, & longe constitutos te-
 nuisse silentium. Zabidū uerò multa quiete ad tēplum uenisse,
 & aureum detraxisse asini caput (sic enim urbane conscribit)
 & rursus Dorā uelociter aduenisse. Igitur & nos dicere pos-
 sumus, quia asinum, hoc est semetipsum Apion grauat, & fa-
 cit stultitia simul & mendacijs oneratū. Loca nanq; quæ non
 sunt

Sunt, conscribit: et civitates nesciens transfert. Idumæa enim provincie nostræ confinis est, posita iuxta Gazam, et nulla civitas huius Dora nuncupatur. In Phœnice uerò iuxta montem Carmelum Dora civitas appellatur, in nullo concordans Apionis oblocutionibus. Quatuor enim dictum itinere procul est à Iudæa. Cur itaque nos rursus accusat, eò quòd nò habeamus communes cum alijs Deos, si sic facile credidere patres nostri ad se venturum Apollinè, et cum stellis eum ambulare super terram putauere? Lucernam enim prius nunquam uidere scilicet, qui tot et tanta concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per provinciam ex tantis milibus obuiauit. Desolatos etiam micas custodibus comperit, et hoc tempore belli. Cætera iam relinquo. Ianuæ uerò templi altitudine quidem erant cubitorum sexaginta, latitudine uerò: viginti, omnes deauratæ, et penè auro puro confectæ. Has clauderant nò minus quàm uiri decenti diebus singulis: et relinquere eas apertas, nefandissimum nimis erat. Facile igitur eas lucernifer ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput existimabatur: quapropter dubium est, utrum hoc caput Zabidus danuo reuocauit: an certa simens Apion, introduxit in templum, ut Antiochus inueneret, ut secundo Apioni aliquè mentiendi daret occasionè. Mentitur autem et de iuramento, quòd iuremus per Deum factorem cæli, et terræ, et maris, nulli Iudæos facturos alienigenæ, et maxime Græcis. Oportebat autem mentientem, absolute dicere, nulli facturos alienigenæ, et magis Aegyptijs: sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iureiurando congruere, si ab Aegyptijs utique patres nostri non propter malignitatem suâ, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autem plus locis quam studijs sumus abiuncti, ita ut nulla inter nos et illas ininicitie et emulationes esse noscantur. E diuerso nanque multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorum quidam

dam permansere, quidam uerò perdurare non ferentes, denno-
 recessere. Hoc tamen iusiurandum nunquam se quisquam audis-
 se meminit apud nos habitum, sed solus Apion (ut uidetur) au-
 diuit: Ipse nanque id composuit. Magna ergo admiratione
 eximia Apionis prudentia, uel ob hoc quod mox dicitur, digna
 est. Hoc enim esse affirmat indicium, quia neque legibus iustis
 utamur, nec Deum colamus ut conuenit, quòd diuersis gentibus
 seruiamus, et calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus,
 cum utique principalis ciuitas Romanorum sit, cuius ciues so-
 li ab initio regnare atque non seruire consueuerunt. Quis ete-
 nim horum magnanimitati ualeat obsistere? Nullus etenim alio-
 rum potest dicere sermonem quem Apion locutus est, quando
 paucis contigit in principatu continne praesidere, et non rur-
 sus alijs facta mutatione seruire. Plurimæ nanq; gètes alijs obe-
 dire coactæ sunt: soli autem Aegyptij, eò quòd refugiant (fi-
 cut aiunt) in eorum prouinciam dii, atque saluentur migran-
 tes in effigies bestiarum, honorem præcipuum inuenerunt, ut
 nulli famularentur horum qui Asiam Europamq; tenuere: qui
 scilicet unam diem ex æuo totius seculi non habuere libertatem;
 neque apud indigenas dominos, neque apud externos. Nam
 quemadmodum eis usi sint Persæ, non semel solummodo, sed
 frequenter uastantes urbes, templa euercentes, putatos apud
 eos interficiètes deos, impropere non studeo. Non enim con-
 uenit stultitiam nos indocti Apionis imitari: qui neque casus
 Atheniensium, neque Lacedæmoniorum animo suo concepit,
 quorum hos quidem fortissimos, illos religiosissimos, omnes
 affirmant. Taceo reges pietate celebres, inter quos Cræsum,
 quàm diuersis uitæ sunt calamitatibus sauciati. Taceo incen-
 sam Atheniensium arcem, templum Ephesinum et Delphi-
 cum, aliq; multa: hic nemo calamitatem passis, sed potius
 inferentibus intulit impropria. Nouus autem accusator no-
 strorum

strorum Apion inuētus est, malorum suorum apud Aegyptum gestorum prorsus oblitus. Sed Sesostris cum, quem refert fabula regem fuisse Aegypti, ut creditur, excecauit. Veruntamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem, qui multas subdidere gentes. Sed de his modo supersedendum est: quæ uerò cunctis nota sunt, Apion modis omnibus ignorauit, quoniam Persis, & post illos principibus Asiæ Macedonibus, Aegyptij quidem seruire, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi consistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis uiginti & centum, usque ad Pompeium magnum. Et dum uniuersi reges sunt expugnati à Romanis, omnium soli propter fidem suam maiores nostri socij & amici fuere. Sed uiros mirabiles non prebuiimus, uelut quarundam artium inuectores, & sapientia præcellentes: & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & alios huiusmodi. Deinde quod potius est mirandum, semetipsum his adiecit, & beatificat Alexandriam, quia ciuem talem habere meruit, quod rite facit. Oportebat enim ut ipse suis existere, qui alijs omnibus sic importunus & callidus esse uidebatur, & uita uerboq; corruptus. Quapropter rectè quilibet Alexandriae condolebit, si super isto aliquid magni sapuerit. De uiris autem qui fuere apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciunt qui uoluerint nostra antiquitatis libris incumbere. Reliqua uerò quæ in accusatione conscripta sunt, dignum erat fortè sine satisfactione relinquere, ut ipse sui potius & aliorum Aegyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quòd animalia consueta sacrificemus, & non uescamur carnibus suillis: Sed & circumcisionem genitalium uehementer irridet. De nostrorum quidè animalium peremptione, cōmunio nobis est cum alijs hominibus uniuersis. Apion autem sacrificantes nos redarguens, indicat semetipsum genere esse Aegyptium. Non enim

Græcus si esset aut Macedo, hoc moleste ferret. Isti enim uouent sacrificare Hecatombas suis dijs, et sacerdotibus utuntur ad epulas. Quæ cum ita sint, non propterea contigit mundum animalibus desolari, quod Apion expauit. Qui tamen si solennitates Aegyptiorum sequerentur, mundus desertus quidem esset hominibus, ferocissimis autem bestiis impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriunt. Quod si quis cum consuleret, quos putaret omnium Aegyptiorum esse sapientes atque deicolas, sacerdotes sine dubio fateretur. Hæc enim duo dicant sibi met ab initio à regibus esse præcepta, ut Deos colant, et sapientiam diligant: quod illi facere præcipue iudicantur: qui tamen et circumciduntur omnes, et à porcinis abstinent cibis. Sed neque ullus alter Aegyptiorum cum eis dijs sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Apion quando pro Aegyptijs nostras detractiões componens, illos uidetur potius accusare: qui non solum utuntur solennitatibus, quas in nobis culpatur iste: sed etiam alios circumcidi docent, sicuti dixit Herodotus. Vnde rectè mihi uidetur Apion, propter patriæ suæ leges pœnas dedisse blasphemiae. Etenim necessario circumciso, circa genitalia uulnera ei facta nihil profuerunt, et putrefactis in magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapientes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere, et aliorum minime carpere. Iste uerò suas quidem leges effugit, de nostris uerò mentitus est. Hic itaque terminus uitæ fuit Apionis. Sed et noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam uerò et Apollonius Molon, et Lysimachus, et alij quidam, tam per ignorantiam quàm per insaniam de legislatore nostro Mose, et legibus uerba protulere, nec iusta nec uera: dum illi quidem uelut mago atq; fallaci derogant, leges autem malitiæ apud nos nulliusq; uirtutis affirmant esse doctrices, uolo breuiter et de omni conuersatione nostra, et de particulari (sicuti potero) proferre sermonem,

sermonem. Reor enim fore manifestum, quia & ad pietatem & ad conuietum uniuersalemq; humanitatem, insuper ad iustitiam laborumq; tolerantiam, & ad contemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, ut non cum inuidia exequantur huius operis lectionē. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continet, sicut Apion, instituit, sed dispersim. Quippe qui aliquando quidem nos sine Deo & hominibus odiosis appellat, aliquando uerò formidinem nobis improperat: & ē diuerso, rursus aliquando de audacia gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiore Barbaris: & propterea nullum inuentum nos solos uitæ utile comperisse. Hæc autem omnia manifeste redarguuntur, dum uniuersa cōtrā quā ab eo sunt dicta monstrantur, & legibus imperata, & a nobis cum omni integritate gesta. Si uerò coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, in culpa illi sunt, qui nostras solennitates tanquam peiores cum aliorū conferūt. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neque quia non eas habeamus leges, quarum ego capita & summas ad redarguendum positurus sum: neque quia non præcipue in legibus proprijs perduramus. Paulo ergo altius exorsus, uolo primum dicere, quod eis qui sine lege & ordine uiuūt, hi qui ordinis & cōmunium legum amatores extiterunt, & primi hoc inchoauerunt, recte mansuetudine atque uirtute præstare dicendi sunt. Deniq; conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatem referre, ut non imitatores aliorum uideantur existere, sed ipsi potius alijs legitime uiuendi duces fuisse. His igitur hunc in modum se habentibus, uirtus legislatoris est meliora cōsiderare: et his qui usuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt.

Populi uerò est, ut in omnibus quæ constituta sunt, perdaret: et neq; felicitate procedente, neq; calamitatibus aliquid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quoslibet qui memorantur leges antiquitate præcedere. Lycurgus enim et Solon, et Zaleucus Locrensis, et omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atq; recentes, quâ tum ad illum comparati, esse noscuntur: quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquâ in opere suo hoc usus est nomine. Non enim secundum legem, sed indefinitis sententijs, et regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansere, tantum moribus utentes, et non scripto, et multa horum semper secundum euentum casuum permittentes. Noster uerò legislator antiquus existens (hoc etenim undiq; manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur) et semetipsum præbuit optimum principem populorum consultoremq;, et instructionem totius legis uite constringens, eis suasit hanc libenter excipere, et firmissime inclita scientia custodire. Primitus autem eius magnitudinis opera uideamus. ille nanque progenitorum nostrorum relinquentium Aegyptum, et ad terram propriam remeantium, multa millia sumens, ex plurimis et impossibilibus rebus cautissime liberauit: nam et in aquosam eos, et multum arenosam oportebat transire uiam, bellaq; deuincere: et filios ac uxores, prædamq; bello seruare: in quibus dux egregius et consiliarius sapientissimus, et tutor ueracissimus fuit uniuerforum. Omnem siquidem multitudinem à semetipso pendere fecit, et cum omnia quæ uellet persuadere posset, in nullo horum uindicauit sibi potestatem: sed in quo maxime tempore potestatem sibi arrogaret et tyrannidem præfules rerum, et populum frequenter plurima iniquitate uiuere consuefaciunt, in hac ille potentia constitutus, è diuerso
magis

magis iudicauit agendum pie, & plurimam exhibere alijs equitatem, ipse uirtutem præcipuam se credens cunctis ostendere, et salutem firmissimam præbere sequacibus bona uoluntate. Et maximis actibus in singulis casibus usus est. Quapropter recte iudicabat, ducem atque consultorem se Deum habere: & primitus sibi met satisfaciens, quia secundum illius uoluntatem uniuersa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere, ut etiam apud plebem hæc opinio permaneret. Nam qui Deum respicere suam uitam credunt, delinquere non præsumunt. Huiusmodi quidem noster legislator fuit, non magus, nõ fallax, sicut derogatores iniuste pronuntiant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoën & post eum legislatores alios. Nanque quidam eorum leges positas à Ioue dicebant, alij uerò eas in Apollinem & uaticinium Delpicum referebant, siue pro ueritate hoc credentes, seu facile persuadendum iudicantes populo. Qui uerò præcipuas leges instituerint, uel qui iussissime de Dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis legibus facta comparatione conspiciere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinite quidem particulatim gentium atque legum apud cunctos homines differentie sunt. Alij siquidem monarchis, alij uerò populo potestatem Reipub. commiserunt. Noster uerò legislator nihil horum intendens, ueluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat uerbi, diuinam Rempub. declarauit: Deo principaliter conuersationem nostram atque potestatem excellenter assignans, & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium uniuersis hominibus existentem: & quæcunq; contingit eos in angustijs supplicasse, illius non latuisse uoluntatem, neq; quicquam eorum quæ gessere, uel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnum uerò eum esse monstrauit, & ingenitum, immutabilem per tempus, æternum, & omni specie mor-

tali pulchritudine differentem, & ipsum nobis notum: qualis autem sit secundum substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaque de Deo sapuerunt prudentissimi Græcorum: qui quidem quod eruditi sint, illo utiq; sciendi præbente principia, nunc dicere præmitto: quod autem hæc optima & congrua Dei nature atq; magnificentie sint, ualde testantur. Pythagoras enim, & Anaxagoras, & Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, uidetur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes, populo superstitionum opinionibus iam præoccupato ueritatē dogmatis præferre timuere. Noster uerò legislator opera præbens consona uerbis suis, non solum his qui cum eo erant satisfecit, sed etiam qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabiliter inspirauit, & causam legislationis ad utilitatis modum semper adduxit. Non enim partem uirtutis Dei culturam dixit, sed huius partes alias esse perspexit atque constituit: hoc est fortitudinem, iustitiam, & mutuam in omnibus ciuium concordiam. Cunctæ namq; actiones & studia, uniuersiq; sermones, ad diuinam referuntur per omnia pietatē. Non enim hoc inexamminatum aut indefinitum ulterius dereliquit. Duo siquidem sunt totius discipline & moralis institutionis modi, quorū unus quidem sermone doctor est, alter uerò exercitatione morum: quæ cum ita sint, alij quidem legislatores sentiendo sunt discreti, & alterum horum modum sibi placitum assumptes, alterū reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij quidem & Cretenses moribus erudiebantur, nō uerbis: Athenienses uero, & penè omnes alij Græci, quæ quidem oportet agi præcipiebant suis legibus: assuescere uerò ad hæc operibus, minime ualuere. Noster autē legislator hæc ambo multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes morum omisit nō traditas, neq; leges sermone reliquit incomptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & unicuiq; dieta cōueniente, nihil neq; minimarum

rum escarum sub potestate uoluntatis utentium dereliquit. Sed & de cibis quibus conuenit abstineri, & qui sumendi sunt, uel quæ diæta communis esse uideatur, necnon & de operibus, labore simul & requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus ueluti sub patre atque domino uiuentes, neque uolentes quicquam neque per ignorantiam delinquamus. Non enim ignorantibus pœnam posuit, sed optimam & necessariam correctionem monstrauit legem. Quapropter non semel audire, nec secundo uel sæpius: sed in unaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit uniuersos, eamq; perfecte condiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et in tantum plurimi hominum absunt, ut secundum proprias leges uiuant, ut penè eas ignorent. Et cum peccauerint, tunc agnoscunt ab alijs, quam legem probantur esse præuicati. Sed etiam uiri maxima cum gloria & principalia gubernantes, profitentur ignorationem. Doctos nanque sibi faciunt aspidere ad dispensationem rerum, & peritiam legum habentes. Nostrorum uerò quemlibet si quis leges interroget, facilius quàm nomē suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discentes, in animo uelut inscriptas habemus. Et rarius quidem quilibet transgreditur: impossibile autem est supplicium deuotare peccātem. Hoc itaq; primū omnium mirabilem consonantiam nobis instituit. Nam unam quidem habere & eandē de Deo sectam, uita uerò ac moribus differre nihil ab inuicem, optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. Apud nos etenim solos, neque de Deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios, sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cum non solū à uulgaribus quod uisum fuerit unicuiq; profertur, sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebro præsumitur: quando alij quidem totam Dei naturā sermonibus perimere tentauere, alij uerò eius providen-

tiam ab hominibus abstulere : neque in studijs uitæ differentia ulla conspicitur , sed communia quidem opera omnium apud nos existunt : unus uerò de Deo sermo concors est, asserens illum cuncta respicere. Sed etiam de ipsius uitæ studijs, & quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinæ pietatis adduci, à mulieribus nostris & à seruis quilibet audient. Pro qua re illatas nobis calūniæ à quibusdam, cur non exhibeamus uiros inuentores nouorum operum seu uerborum, contigit oriri. Alij siquidem in nulla re paterna perdurare optimum esse putant, & præcipue transgressoribus sapientiæ robur assignant. Nos autem è diuerso, unam esse prudentiam atq; uirtutem existimamus, nihil penitus uel facere uel cogitare contrarium his, quæ antiquitus sancita noscuntur : quod scilicet indicium legis est optimo sædere constitutæ. Nam ea quæ nunc non habent modum, experimento sepe correpta redarguantur. Apud nos autem, qui credimus ab initio positam legem diuinâ uoluntate, nihil aliud pium est, quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim eius quicquam mouere potest, aut quid melius adinuenit ? uel quis ab alijs tanquam præcellentius ad statum Reipub. nostræ aliquid transferre potest ? aut quæ poterit esse melior atque iustior, quàm ea quæ Deum quidem principem omnium esse cõfirmat : sacerdotibus autem in communi quidem res præcipuas dispensare permittit : summo uerò pontifici aliorum sacerdotum principatum competenter iniungit ? Quos utique non diuitijs, neque alijs quibusdam spontaneis auuditatibus præcellentes, legislator ad culmen huius honoris instituit : Sed quicumque sapientia uel temperantia alijs præstare noscuntur, eis præcipue culturam diuinæ placationis iniunxit. Apud hos igitur, & legis, & aliorum studiorum integra diligentia custoditur. Contemplatores etenim omnium, atque iudices contemptionũ, & punitores culpabilium sacerdotum esse decreti sunt.

Quis

Quis ergo principatus, quod regnum erit hoc sanctius, uel qui honor Deo potius cooptabitur, cum omnis quidem populus sit preparatus ad pietatem, summa uerò diligentia sacerdotibus sit indicta, et uelut quedam festinitas gubernetur uniuersa respu. Cum enim mysteria sua numero paucorum dierum alienigenae custodire nequeant, ea uidelicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, et incommutabili uoluntate solennitatis opus per omne seruamus eum. Quae igitur sunt praecepta uel interdicta simplicia, siue uota dicamus. Primum quidem de Deo est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisq; sufficiens, principium et medium et terminus: inter omnia operibus quidem et muneribus clarus, et omni re manifestior: forma uerò et magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis nanque materies comparata ad huius imaginem, licet sit pretiosa, tamen pro nullo est: cunctaq; ars ad illius imitationis inuentum, extra artem esse cognoscitur: nihil simile neque uidemus neque possumus suspicari, neque conijcere. Sanctus est: uidemus eius opera, lumen, coelum, terram, solem, lunam, flumina, mare, animalium rationes, prouentus fructuum: haec Deus fecit, non manibus neque laboribus, neque quibusdam indignis sibi cooperantibus: sed ipso uidente bona repente facta sunt. Hunc homines conuenit uniuersos sequi, eumq; placare exercitatione uirtutis. Modus enim diuinae placationis iste sanctissimus est. Vnum templum unius Dei, commune omnium communis Dei cunctorum. Gratum nanque semper est omne quod simile est. Hunc placant quidem sacerdotes semper. Praecedit uerò istos primus secundum genus: qui ante alios sacerdotes sacrificabit Deo, custodiet leges, de dubijs indicabit, et puniet lege conuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacabit, tanquam qui in ipsum Deum impie gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram uel ebrietatem attinentes. Haec enim non

placent Deo: quæ res occasio potius iniuriarum simul et expensarum est. Deus enim temperatos, ordinatosq; et boni generis diligit: et ut præcipue sacrificantes caste uiuamus. In sacrificijs autem pro communi salute primum oportet orare, deinde singulos pro semetipsis, quoniam omnes socij sumus. Et qui hoc cõsortium suæ uitæ præponit, maxime Deo gratus est. Supplicatio uerò sit ad Deum uotis ac precibus, non ut bona præstet: hæc enim ipse sponte contulit uniuerfis, et in medio deposuit: sed ut hæc suscipere ualeamus, susipientesq; seruemus. Purificationes quoque in sacrificijs lex decreuit, à cubili, à lecto, à congressu uxorio, et alia multa, quæ conscribere longissimum est. Huiusmodi ergo de Deo, et eius placatione sermo est, ipse autem simul etiam lex est. Quid autem de nuptijs? Solam nouit lex permixtionem naturalem cum coniuge, si tamē filiorum causa procreandorum agatur. Masculorum uerò cum masculis ualde iudicauit inimicas: et tentantes talia morte decreuit dignos. Nubere uerò iubet, non respicientes ad dotem, neque uiolenter arripere, sed neq; dolo uel fallacia suadere. Dispensationem uerò potius fieri per eum, cuius noscitur esse potestatis, et per cogitationem opportunam. Mulier autem inferior, inquit, est uiro per omnia. Obedit igitur non ad iniuriam, sed ut sit sub regimine constituta. Deus enim uiro potestatem dedit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. Alterius uerò experiētiam habere nequissimum. Siquis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis: neq; si fecerit uim uirgini alteri desponsate: neque si suaserit nuptæ, aut filios nutrienti. quæ omnia lex præcepit. uniuerfis autem mulieribus interdixit, uel celare quòd natū est, uel alia machinatione corrumpere filios. Infanticida enim esset animas demoliens, et genus imminuens. Igitur si quis ad concubitum, corruptionemq; transierit, immundus est. Oportet autem etiam post legalem commixtionem uiri,

uiri, mulieres lauari. Hoc enim partem animæ polluere indicauit: inflata nanque corporibus uulneratur. Dumq; hoc fit, aquam propter purificationis causam talibus imperauit. Sed neque in filiorum natiuitatibus concessit epulationes aggregari, & fieri occasiones cbricitatis: sed temperatum esse repente principium, iussitq; literis erudiri propter leges, & nosse progenitorum actiones, ut actus imitentur: & cum legibus educati, neq; transgrediantur, neq; cogitationem ignorationis habere indicentur. Prospexit autem etiam funeribus mortuorum, ut neq; sumptuose ad sepeliendum celebrentur exequiæ, neque insignium fabrica sepulchrorum, sed necessaria quidem circa elationem funeris imperauit domesticos adimplere: omnibus autem uiuentibus legitimum esse constituit, ut aliquo moriente & concurrant, & genitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam domesticos funere celebrato: ut longe procul sint, quasi uideantur mundi esse. Cum autē aliquis fecerit homicidium uel sponte uel inuitus, ne horum quidem poenam tacuit. Parentum honorem post Deum esse constituit: & qui non repensat eorum gratiæ, sed in qualibet parte contristat, præcepit esse lapidandum. Iubet etiam omnibus senioribus honorem inuenes exhibere, quoniam cunctis senior Deus est. Nihil permittit celandum apud amicos: non enim amicitie sunt apud eum, cui omnia non creduntur. Et licet aliquæ inimicitie proueniant, prodi tamen arcana prohibuit. Si quis autem arbiter inunus acceperit, morte mulatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisquam non posuit, non auferat, & aliena non tangat. mutuans non accipiat usuras. Hæc, & his multa similia, communionem continent nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiā de domestica cura circa alienigenas habenda docuerit legislator, referri dignum est. uidebitur enim omnibus optime prospexisse
cum,

cum, illo ita sentiente, neq; propria corrumpamus, neq; participari rebus nostris uolentibus inuideamus. Quicunq; enim uolunt sub nostra conuersari lege, accedentes ad eam cum munificentia suscipit, non genere solummodo, sed etiam uoluntate uitæ putans esse consortium. Eos autem qui obiter adueniunt, misceri solennitatibus noluit, alia tamen exhibenda constituit. Idem omnibus præbendum, ignem, aquam, cibum: iter ostendere, non spernere aliquem insepultum. Mitissime etiam circa hostes quæ sunt agenda sancit, ut neq; terra eorum exuratur, neq; arbores fertiles incidantur: Sed etiam spoliari eos qui in bello cecidere, interdixit: et captiuis prospexit, quatenus eorum amoueatur iniuria, et maxime foeminarum. Sic autem eximie nos mansuetudinem atque clementiam studuit edocere, ut etiam de animalibus irrationalibus non taceret: sed horum tantummodo utilitatem legitimam concedens, ab omni nos alia causa prohibuit. Quæcunq; enim ueluti domestica oriuntur in edibus, hæc interdixit occidi: sed neq; parentes deniq; præcepit unâ cum pullis auferri. Et licet hostilia sint animalia laborum socia, eis tamen parcendum esse sancit. Sic undique, ea quæ ad mansuetudinem pertinent obseruauit: doctrinalibus quidem, sicuti prædictum est, legibus utens, et alias rursus contra transgressores causa punitionis sine excusatione defigens. Multa nanque in plurimis causis transgredientium, mors est. Si adulterium commiserit aliquis, si uim puella fecerit, si masculi turpe tentamentum præsumpserit, aut patiatur sustinere tentatus. Similiter autem est lex inuitabilis et in seruis, sed etiam de mensuris, uel si quis de ponderibus dolum fuerit operatus, et de iniusta uenditione: ac fraude si quis uel detraxerit alienam rem, aut quod non posuit abstulerit, cohibendi hi sunt uindicta, non quali apud alios, sed ualde maiori. De iniuria uero parentum, uel impietate quæ sit in Deum, licet tentet hoc aliquis,

aliquis, mox peribit. At his qui secundū legem uniuersa faciunt, premium tribuitur, non aurum, non argentum neq; corona lapillis distincta: sed unusquisq; testem habens conscientia suam, ualde proficit, legislatore prophetante, et Deo fidem condonante firmissimam his qui seruant leges: et licet pro eis mori contingat, cōcurrunt tamen alacres ad occasum, sperantes fore ut uita melior ex mutatione confratur. Pigeret itaq; nunc hoc me conscribere, nisi opera essent omnibus manifesta: quoniam sæpenumero multi nostrorum progenitorū, ne uel sermonem solummodo extra legem proferrent, omnia passi sunt uiriliter sustinere. Quin et si ignota gens nostra omnibus hominibus esset, nec palam esset uoluntaria nostra legum obseruatio, si Græcis aut legisse se in historijs aliquis narraret, aut in orbe incognito reperisse, homines talē tamq; honestam de Deo opinionem habentes, atq; in talibus legibus multis seculis constanter permanentes, omnes reor demiratueros, propter continuas quæ apud ipsos sunt mutationes. Denique eos qui conscribere proxime de Repub. et legibus tentauere, tanquam de incredibilibus compositionibus quidam frequenter accusant, dicentes, quoniam impossibilia sumpserint argumenta. Et alios quidem taceo philosophos, quicunq; huiusmodi negotium in suis conscriptionibus habuere. Plato autē mirabilis apud Græcos, tanquam et honestate uitæ præcedens, et uirtute sermonum et persuasione philosophiæ cunctos excellens, ab his qui sibi uidentur præstantes, in rebus civilibus, perpetuo pene illuditur, cauillisq; comicis traducitur. cum utiq; qui illius uerba considerauerit, fræquenter et facile reperiatur, quæ etiā consuetudini plurimorum proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato cōfessus est, quia ueram de Deo opinionem propter ignorātiā plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem uerba uana esse putant, et multa licentia composita atque conscripta: maxime.

xime uerò legislationem Lycurgi mirantur, et Spartam cuncti concelebrant, quoniam in illius legibus plurimo tempore perduravit. Ergo hoc manifestum uirtutis indicium est, in legibus permanere. Si uerò Lacedæmonios admirantur, illorum tempus conferant, cum amplius duobus milibus annorum nostræ Reipub. & super hæc sciant, quoniam Lacedæmonij quidem omni tempore quo habuere libertatem, perfectè uisi sunt custodisse leges: cum uerò circa eos factæ sunt fortune mutationes, penè cunctarum legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regum Asiæ mutationes, neque in nouissima mala uenientes, à legibus sumus alienati: non uacationis, nec epulationis causa seruantes eas: quando si quis considerare uoluerit multo ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis quàm Lacedæmonijs uidebit impositos. Illi siquidem neq; operantes terram, neq; circa artes exercitiū habentes, sed ab omni operatione remissiones, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebant, alijs ministris in omnibus uitæ necessarijs rebus utentes, & cibum paratum ab illis accipientes, solum opus bonum atque clemens iudicantes, quiduis facere, et pati quatenus præualeret aduersus omnes, cōtra quos bella susciperent: quòd autem ne hoc quidē adipisci potuerunt, omitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subito legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidere. Putas ne, & apud nos, non dico tanti, sed duo uel tres agniti sunt, proditores effecti legum, uel mortem formidantes, non dico illam, facile quæ solet præliantibus euenire: sed eam quæ cum multa corporū afflictione, & multa crudelitæte uidetur accidere. Quam (ut ego puto) quidam præuolentes nobis non per odium subiectis imposuere, sed admirandum quoddam spectaculum uidere uolentes, si qui sunt homines, qui unum tantūmodo esse credant pessimum, si agere quicquam

quam extra leges suas uel sermonem apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet, si mortem fortissime toleramus pro legibus, & ultra alios uniuersos. Non enim quæ leuia uidentur nostris studijs alij facile patiuntur, hoc est, operationem, cibiq; simplicitatem: & ut nihil fortuito, neque quod quisque desiderat uescatur aut bibat, aut ad concubitum quemlibet accedat, aut splendide uestiatur, aut sine nobilitate uacet. Sed illud attendendum est, si gladijs utentes, & hostes ab inuasionem fugantes, præcepta legis circa cibos sustinere possunt. Nobis uerò gratum est propter hæc legibus obedire, & in illis fortitudinis specimen ostendere. Eant nunc Lysimachi & Molones, & quidam huiusmodi alij conscriptores, improbi sophistæ, adulescentum deceptores & quasi prauissimis nobis derogare contendant. Ego sanè nolui de legibus alienis examinationem facere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potius accusare. Et ut neque ridere neque blasphemare debeamus eos, qui apud alios putantur dii, aperte nobis legislator interdixit propter ipsam appellationem. De accusatoribus autem per obiectiones suas non increpare uolentibus, tacendum non est, cum utiq; non à nobis nunc sermo compositus eos arguere uideatur, sed à multis probabiliter iam præmissus. Quis igitur eorū, qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poetas & præcipue legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inferuere, dicentes eos numero quidem quātos ipsi uoluerit, ex alterutris uero & diuersis natiuitatibus procreatos? Hos autem diuidentes locis & habitaculis, tanquam genera animalium, alios quidē sub terra, alios in mari, seniores autem eorum in tartaris uinctos esse dixere: quibus uerò attribuere cælum, his sermone quidem patrem, operibus autem tyrannum atque dominum superposuere. Propterea aduersus eum cōstituere insidias per uxore, & fratrem,

trem, & filiam, quam ex eius capite fingunt generatam, ut aligantes eum appenderent, sicut ipse ille suum dicitur patrem. Hæc iuste accusatione digna conqueruntur, qui sapientiæ uirtute præcellunt. Hi super hæc deridentes adiiciunt: Si Deorum alios quidem ephebos & adulescentes, alios autem seniores & barbatos esse credendum est, alios constitutos super artes, & quendam fabrum, aliam uerò texttricem, alium uerò peregrinantem, & cum hominibus contendentem, alios autem citharizantes aut arcu gaudentes: deinde inter alterutros seditiones effectas, & propter homines contentiones constitutas, ut non solum inter se alij alijs manus immitterent, sed etiam ab hominibus uulnerati lugerent, malaq; perferrent: & quod super omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis uterentur, quomodo non erit incongruum amores & concupiscentias ad uniuersos attinere simul masculos & ad fœminas. Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à semetipso, imprægnatasq; mulieres, diruptas submersasq; spernit: & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest, fato constrictus, neque sine lachrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hæc, & his alia consequentia, id est, adulteria in cœlo uisa, & sic impudenter à dijs celebrata, ut iam alij inuidere se profiterentur in tali fœditate iuncto. Quid enim alij facturi non essent, dum neque senior atq; rex ualisset impetum suum à mulierum permixtione retinere? Alij uerò seruietes hominibus, & nunc quidem adificâtes causa mercedis, nunc uerò pascentes: alij autem malignorū modo infero carcere colligati. Quem igitur sapientium talia non accendant, ut hæc componentes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij uerò & terrorem quædam uel metum, necnon & rabiem, atq; seductionem, omnesq; pessimas passionem in Dei natura fingere præsumpsere. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitates sacrificare suasere

suasere. Si quidem in multa necessitate consistunt, ut quosdam Deorum putent bonorum esse largitores, alios autem nocent adversarios, quando eos ueluti malignissimos homines muneribus, atq; donis placare contendunt, magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiosè præbuerint. Quæ igitur causa est tanta huius iniquitatis, atq; delicti circa Deum? Ego quidem arbitror, eò quòd neque ueram Dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neq; quantum percipere potuere, perfectam sententiam diffinientes Reipublica tradidere; sed uelut aliud quiddam uilius neglexerunt, dantes potestatem poetis, ut quos uellent Deos introducerent hæc omnia patientes; rhetoribus uerò, ut de Republica scriberent, et de peregrinis Dijs decreta proferrent: Sed etiam pictores, et plastæ in hoc apud Græcos multam habuere potestatem, ut unusquisq; formam quam uellet secundum modum suæ opinionis exponeret, alius quidem ex luto quod uellet fingens, alius uerò pingens. Opifices itaq; qui maximè putantur esse præcipui, ebúr et aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde apud eos priores quidem Di j florescentes honoribus, senauerunt: alij uerò noui clam introducti, religione potiuntur: et templorum alia quidem desolata, alia uerò nuper secundam hominum uoluntatem ædificantur: cum contrà oporteat opinionem de Deo, cuiusq; culturam immobili religione seruare. Apollonius siquidem Molon, unus fuit stultorum, atq; tumentium. eos autem qui uerè in Græco philosophati sunt, neq; prædictorum aliquid latuit, neq; frigida allegoriæ causæ ignorauere. Quapropter illos quidem iustè spreuere, et circa ueram, decentemq; circa Deum opinionem nobis fuisse concordēs. Quod Plato respiciens, neq; ullum quempiam poetarum dicit in Republica esse suscipiendum: et Homerum honorificè amouet,

coronatum et unguento delibutum, ne rectam opinionem de Deo fabulis forte destrueret. Precipue namq; Plato nostrum legislatores imitatus est, in hoc quoq; quod illud precipue suis ciuibz imperavit, ut omnes perfecte ediscerent leges, et ne fortuito aliquid extraneorum ciuibz misceretur, sed esset pura Respublica, et in legum custodia perduraret. Horum nihil cogitant Apollonius Molon, nos uoluit accusare, quoniam non recipimus eos, qui alijs sunt opinionibus preoccupati: neq; communitari patimur eis, qui alia uite consuetudine degunt: cum neq; hæc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modò Græcorum, sed etiam, qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij namq; peregrinos etiam expellebant, et suos ciues peregrinari non sinebant, corruptionem extra leges ex utroq; metuentes. Illorum igitur citius sententiam poterit quilibet arguere, qui nulli neq; conuersationis, neq; cohabitationis suæ participationem exhibebant. Nos autem aliorum quidem res zelare non dignamur: participari uero cupientes, quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod utiq; reor indicium magnanimitatis, atq; clementiæ. Sed desino iam de Lacedæmonijs amplius disputare. Athenienses uero, qui communem esse suam gloriantur omnibus ciuitatem, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi namq; uel uerbo solummodo, præter illorum legem, de Dijs loquentes, inuitabiliter punierunt. Cuius enim rei gratia Socrates est mortuus: non enim hostibus tradidit ciuitatem, neq; templauastauit: sed quia noua iuramenta iurauit, et quoddam demonium significasse referebat, serio seu ludens, sicuti quidam dicunt, propter hoc cicutæ poculo morte malectatus est. Insuper etiam corrumpere iuuenes cum accusator aiebat, et conuersationem patriæ, legesq; contemnere. Et Socrates quidem ciuis Atheniensis, huiusmodi tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius

menius fuit. Et quia existimantibus Atheniensibus solem esse Deum, ille eum saxum ignitum asseruit, paucorum sententia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talentum decreuerunt, si quis occideret eum, quoniam eorum mysteria deridere fiebatur. Protagoras autem nisi citò fugisset, comprehensus occisus fuisset, eò quòd dubium de Dijs Atheniensium conscripsisse putabatur. Et quid oportet mirari, si circa uiros fide dignos talia gessisse noscantur, qui neq; mulieribus pepercerunt? Etenim sacerdotem quandam interfecerunt, quoniam eam quidam accusauit peregrinos colere Deos. decretum autem aduersus eos, qui peregrinum introducere Deum, supplicium mortis inferebatur. Igitur qui tali lege utebantur, palàm est, eò quòd aliorum non crederent esse Deos. Non enim si credidissent, se ipsi fructu ex pluribus Dijs priuassent. Quin et Scythæ cadibus gaudentes humanis, et paululum differentes à bestiis, arbitrantur tamen sua mysteria esse custodienda: et Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem interemerunt, quoniam uidebatur Græcorum Deorum ad eos uenisse plenissimus. Multos autem et apud Persas inuenias pro ea causa tormentis affectos. Sed palàm est, quoniam Apollonius Persarum legibus congaudebat, illosq; mirabatur: quippe cum Græci eorum fortitudinem, atq; concordiam unanimi-
tatis, quam habuere de Dijs, mirati sunt, hanc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum concrematas habuerunt. Is etiam studiorum omnium imitator extitit Persicorum, uxoribus alienis contumelias faciens, filiosq; execans. Apud nos autem mors decreta est, si quis uel irrationabilia animalia hoc modo ledat: et ab his legibus nos abducere neq; timor potuit præpotentium potestatum neq;, zelus eorum qui apud alios honorantur. Sed neq; fortitudinem ideo exercemus ut bella auaritiæ causa suscipiamus, sed ut legum iura seruemus: et cum

alia detrimenta mansuete sustineamus, si quæ nos de legibus
mouere tentauerint, tunc etiam ultra virtutem rebellare con-
tendimus, et usq; ad calamitates nouissimas perduramus. Cur
itaq; nos alienas æmulmur leges, cum eas neq; a legislatori-
bus suis seruatas esse uideamus? Vel quomodo Lacedæmonij
non sunt ob inhospitalitatem reprehendendi, et negligentiam
nuptiarum? Elienses uero et Thebani ob coitum impuden-
tem et extra naturam cum masculis, quem optime, atq; utili-
ter facere se putabant? Ergo cum hæc ipsi omnino rebus effi-
cerent, etiam suis legibus huiuscere: quod tantum aliquando ua-
luit apud Græcos, ut etiam Dijs suis masculorum concubitum
applicarent. eadem deniq; ratione germanarum nuptias retu-
iere, huiusmodi satisfactionem rerum incongruarum, et extra
naturam pro libidine componentes. Desino nunc de suppli-
cijs alere, et quas ab initio præbuerint plurimi legisla-
tores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidem
pecuniarum, in corruptione autem etiam nuptias sancientes.
Quanti autem occasiones contineant de abnegatione piete-
tis, eximare longissimum est. Iam enim apud plurimos olim
meditatio facta est transgrediendi leges, quod non agitur
apud nos, quando propter eas et diuitijs, et ciuitatibus, et bo-
nis alijs priuati sumus. Lex autem apud nos seruetur usq; ad
mortem. Nullus uero iudeorum, neq; si procul abeat extra
provinciam, regem quatuor accubum sic metuit, ut ultra ul-
lum legis uideatur timere præceptum. Igitur si propter uir-
tutem legum taliter erga eas affecti sumus, concedant quoniam
optimas leges habemus. Si uero circa prauas nos leges iudi-
cant perdurare, quid ipsi iustissime non patiantur, meliores
non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas
temporis uerissima creditur omnium esse probatio, hanc ego
Testem faciam uirtutum legislatoris nostri, opinionibq; quam
ille

ille de Deo contradidit. Nam cum sit infinitum tempus, si quis eum comparet aliorum legislatorum actibus, hunc ultra omnes inueniet. A nobis itaq; declaratae sunt leges, et cunctis alijs semper hominibus zelum sui potius prae buerunt. Primi quippe Graecorum, in speciem quidem iura patriae consynabant: ipsius autem philosophiae tractatu illa secuti sunt, de Deo similia sapientes, humilitateq; uiae communionem inter alter utros edocentes. Quin etiam populi iam olim multum nostram pietatem emulantur: neq; est ciuitas Graecorum ulla usquam aut barbarorum, nec ulla gens ad quam septimanae in qua uacamus consuetudo minime peruenit, ieiuniaq; et candelabra accensa: atq; etiam ciborum apud nos solennia plurimi apud multos iugiter obseruare conantur: insuper imitari etiam concordiam, quam nos inter nos obtinemus, et rerum communionem, et industriam in artibus, et perdurationem nec siturum habere pro legibus. Illud enim mirabilis est, quia absq; exactore huius obseruationis, ipsa per se lex homines ita ualuit obligare: et quemadmodum Deus in uniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisq; enim, si suam regionem, domum conspiciat, his quae dicuntur a me credere non recusabit. Oportet igitur cunctorum hominum spontaneam malitiam reprehendere. Aut enim uolunt nos isti aliena et praua iura, ante propria et meliora zelari: aut certe si hoc nolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. Non enim alicuius odio defendimus hanc causam, sed nostrum honoramus legislatorem, atq; credimus quae ab illo propheta de Deo sunt. Deniq;, nisi intelligeremus ipsi uirtutem legum, at certe ob imitantium multitudinem praclare de eis sentire cogeremur. Sed de legibus quidem et de Republica nostra, certissimum feci narrationem in his, quae de Antiquitate conscripsi: Nunc autem earum mentionem feci quantum necessar

cessarium fuit, neq; aliorum uituperare iura, neq; nostra laudare proponens : sed hoc agens, ut de nobis iniuste conscribentes, et contra ipsam ueritatem impudentissime contendentes, arguerem. Arbitror itaq; per hanc conscriptionem abundanter me quae promissi, complessc. Ibi enim hoc genus hominum quam calumniatores affirmant esse antiquissimum : et multos ueterum in conscriptionibus suis memoriam habentium nostri, testes exhibui. Dixere itaq; Aegyptios fuisse progenitores nostros : et ostensum est, quia in Aegyptum uenerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi : et apparuit, quod uoluntate et magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij uero, tanquam nequissimo uiro, legislatori nostro derogare contendunt : cuius uirtuti dudum quidem multi post illum, tempus uero longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, non fuit opus. Ipse namq; per semetipsas apparuere pie, et uerissimam habentes intentionem : et non ad hominum odium, sed ad rerum communionem potius inuitantes, iniquitatum inimice, cultricesq; iustitiae, et luxum procul abijcientes, frugalitatem uero ac industriam erudientes, bellum causa auaritiae nescientes : fortes autem pro se esse populos preparantes, ad supplicia retribuenda semper inuitabiles, uerbis nequaquam circumueniri faciles, preparationes semper operibus exequentes. Haec enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia plurimum atq; meliorum rerum, nos quam alij praeceptores sumus. Quid enim impraeuicabili pietate melius est? quid iustius, quam legibus obedire? quid utilius, quam inuicem unanimes esse, et neq; in calamitatibus ab inuicem recedere, neq; tempore felicitatum per iniurias discrepare : sed in bello quidem mortem contemnere, in pace uero, artibus aut agricultura uacare : et semper, et ubiq;

ubiq; credere Deum respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, siquidem apud alios aut scripta sunt primitus, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis tanquam eorum facti discipuli. Si uero nequaquam primitus extitere, his præcipue nos utentes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Apiones igitur, & Molones, & quicunq; mendacij derogatione congaudent, conuicti procul faceffant. Tibi autem Epaphrodite, ueritatem maximè diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

F I N I S.

DES. ERASMVVS ROTERODAMVS integerrimo, doctissimoq; patri, Helie Mar-
ceo Machabætano, honoratissimi Machabeorum collegij moderatori S. D.

N I V S diecule opellam tibi non grauati دعاui pater integerrime, recognito, & quoad licuit, emendato Iosephi libello de septem fratrum Machabeorum, fortissimaq; matris martyrio. Atq; utinam cumulatius tuo uoto satisfacere potuissem. Nunc quoniam Græcus codex ad manum non erat, è Latinis Græca coniectans, mutauì nonnulla, sed non admodum multa. Non falsò de se prædicat Iosephus, sese in Græcanici sermonis facultate usq; ad eloquentiæ miraculum processisse, quod sanè uel ex hoc libello perspicuum erat, in quo uir ille singularem quandam orationis tum uim, tum copiam declarauit, ut pulcherrimum facinus dictionis ornamentis æquasse uideatur. proinde diuus Hieronymus, hoc opusculum peculiari elogio ualde elegans, Suidas ἱεράπτορ πᾶν uocat. Ex utroq; titulum

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

INDEX EORVM QVAE IN

hoc tertio continentur tomo.

A

A Berm martyr	368	punitas	153
Abfalō auxiliator Mana		Alexander Iamneus fratri	
hemi tyrāni occiditur	178	Aristobulo succedit	17
Acāthonaulon loci nomē	227	Alexandri bellum cum Antio	
Acenecheres regina	482	cho et Areta	19
Achas Machabaeus martyr		Alexander uictus à Demetrio	
571		Eucero	19
Achiabus contra Iudeam	123	Alexander Aristobuli, qui Ia-	
Acra mons	348	mnai filius, Iudeam inua-	
Acrabata ciuitas	210	dit	29
Acusilaus Argiuius	472	Alexander Gabinio se tradit	
Adasa uicus	11	cum castellis	30
Aegypti descriptio	170	Alexandri mors	33
Aegypti limites	316	Alexandri multi de progenie	
Athiopes laudantur	169	Herodis	79
Agatharchides historiogra-		Alexandra moritur	22
phus	496	Alexādria Aegypti urbs	170
Agiras Adiabenus	372	Alexandrinorum cum Iudeis	
Agrippa Hierosolymis exu-		disceptatio	184
lat	173	Alisfragnuthosis rex	481
Agrippae studium de bello Iu-		Ammaus ciuitas	211
deorum reuocando frustra		Amenophis rex	482
tum	189	Amygdalon stagnum	371
Agrippium Herodis aedes	72	Anacharsi philosophi mors	
Alanorum eruptio in Mediā,		547	
et Armeniam	449	Ananias pontifex cum fratre	
Albino in Iudea praesidente,		Ezechia occisus	178
malorum omnium fuit im-		Ananias Sadduceus	179
		p P	Ana

I N D E X.

Ananus filius Ionathæ	190	Antipatri cōiuratio p̄dita	99
Anani mors	289	Antipater Samarites Antipa	
Anaxarogus philosophus	546	trū ueneficij reū agit	102
Antigonus obsidet Massā		Antipas filius Herodis, qui et	
dam	41	Antipater	97
Antigonus filius Hircani à fra		Antonius Centurio	238
tre per insidias captus &		Antonius contra Vitelliū	319
occisus	15	Antonia turris, arx, & castel	
Antigonus uinctus ducitur ad		lum olim Baris	70.347
M. Antonium, & occidi-		Antonia incenditur	176
tur	62	Antoniæ fundamēta diruta	391
Antiochus Hierosolymam de-		Anuat uicus, q̄ et Borreos	210
uastat	8	Aphæci turris	187
Autiochi effrena tyrannis in		Aphthasis uicus	137
Machabæos martyres	559	Appionis aliquot calūniæ &	
Antiochi et Macedonum au-		figmenta de Iudeis	522
daciā Tito Hierosolymam		Aquæ calidæ apud Amaunta	
obsidente	371		259
Antiochus regno pulsus	448	Arcades non esse antiquitate	
Antipater & Hyrcanus ter-		insignes	473
tius ad Aretam regem Ara-		Archelaus Herodis iram in fi	
bum confugiunt	23	lium & fratrem mitigat	87
Antipatri uictoria de Aegy-		Archelao legatur regnum à	
ptijs	33	patre	114
Antipater omnibus inuisus, in		Archelaus ad Cæsarem nauip	
patrem maleuolus, odij dis-		gat	18
simulator, uxore duxit Ari		Archelai & Antipatri cōccer	
stobuli fratris filiam	80	tatio apud Augustum pro	
Antipatri excusatio	108	regno Iudææ	119
Antipatri & Pheroræ cōspi-		Archelao absente Iudæa uarijs	
ratio in Herodem	98	tumultibus affligitur	121
		Archel	

INDEX

Archelaus non rex, sed etbnar cha factus	126	Aristobulus perfidus Roman uinctus ducitur	28
Archelaus Glaphiram fratriā ducit uxorem	131	Aristobulus à Roma fugiens cum Romanis iterum pu gnans uincitur	28
Archelai exiliū & somniū	131	Aristobulus à Cesare dimissus à Pompeianis ueneno ne catur	33
Archium publicum incen sum	177	Aristoteles meminit Iudeo rum	493
Areth Machabeus martyr		Artabazes filius Tigranis ca Asia	167 (ptus 63
Arietis machinæ de scriptio	227	Asochiton, aliās Asochin, ci uitas Galileæ	17
Aristobulus filius Hyrcani Ioannis matrem & fratrem		Asphaltitis palus	304
Antigonum in carcerem conijcit, quem postea occi dit	14	Asis rex	480
Aristobuli mors	16	Athenienses laudantur	166
Aristobulus filius Alexandri Iamnei	21	Athenion dux	64
Aristobulus Alexandræ matri indignatus, quòd potestātē Phariseis concesserit, Iu deam inuadit	22	Atratinus	49
Aristobulus regnū assequutus eiecto Hyrcano fratre	23	Auaris locus	480.481
Aristobulus obsidetur in tem plo	26	B	
Aristobulus donis sibi cōciliat Scauram contra Hyrcanū & Aretam regem	24	B Aaras radix qua demo nes effugantur	443
Aristobulus fugatur in Ale xandrium oppidum	24	Baca uicus	209
		Bacchides hostis Iudæ Mach. uastat Iudæam	8
		Bacchides occiditur	9
		Bæon rex	48
		Ballistrarum uis	229
		Baris castellū, nūc Antonia	24
		Bassus Macherunta & Hero dium	

I N D E X.

dium capit	442	Capharin ciuitas	318
Batanea	211	Caphartophan uicus	308
Bathyllus uenenū Roma affe-		Caphetra ciuitas	311
rens apprehenditur	103	Capito geſi Flori cēturio	157
Bebriacum oppidum	311	Captiuorum et peremptorum	
Begabre uicus	310	numerus Tito Hierosolya	
Befemoth uicus	301	nam obtinente	427
Bethara	333	Carthago à Tyrijs cōdita	484
Bethlepton toparchia	301	Carthaginiēſes laudātur	169
Betiſo locus	337	Caſſ. præſes Syriæ poſt Craſ-	
Betoron ciuitas	188	Caſtor Iudeus	255 (ſum 32
Bethzachariæ locus	10	Catullus Libya præſes puni-	
Bezetha	337	Cedron uallis	329 (tus 468
Borceos uicus	210	Cendebeus dux Antiochi Sote	
Bosphorani	167	ris à Simone Matathie ui-	
Britanni laudantur	167	Cenedæus	188 (ſtus 11
Brixellum	311	Cephalon frater Antipatri	
Bubaſtis flumen	480	primi	24
C		Cerealis Samariæ expugna-	
Admus Mileſius	472	tor	235
Cæcilius Baſſus occiſor		Ceſēnius Gallus Galilæā inua-	
Sexti Cæſ.	38	Ceſenn. Petus	447 (dit 178
Cæſarea Herodis ædes	70	Ceſtius Gallus	155.183
Cæſarea olim ſtratonis pürgus		Ceſtius Iudeam explorat per	
Cæſaris pugna cōtra Ae-	(16	Neapolitanum	162
gyptios adiuuātibus Hirca		Ceſtius Iudeā populatur	186
no Iamnæi et Antipatro	33	Ceſtij exercitus cæſus	191
C. Caligula quartus Romano-		Ceſtius Hieroſoly. obſidet	189
rum Imperator	141	Chebrō ciuitas uſitata	309.311
Cana uicus	30.	Canatha	64
Capernaum fons	255	Cherilus poëta	492
		Ciuilis dux Germanorum	435
		Claud	

I N D E X.

Claudius à militibus impera-

tor electus 145

Claudij obitus 150

Clearchius philosophus Iudææ

gentis meminit 492

Cleopatræ ac Antonij amor

Cleopatra M. Antonij (62

anmū incitat in Herodē 63

Cleopatræ maliciæ 63

Clitus læuæ suæ manus absci-

Cœle Syria 20 (for 204

Cœnopolis locus 189

Colchi 167. **Copton ciuitas** 316

Corææ ciuitas 24

Cornelius Faustus Syllæ filius

muros Hierosolymorū pri-

mus conscendit, Pōpeio ci-

uitatem obsidente 27

Crassius præses Syriæ post Ga-

biniū pecunias templi Hier.

deprædatus 32

Cumanus præses Iudææ post

Tiberium Alexandrū 147

Cumanus à Iudæis accusatus,

in exilium mittitur 147

Costobarus Iudæorum legatus

Cypris uxor Antipatri (175

Herodis maioris filia 32

Cypris ciuitas 72

Cypris capitur 183

Cyrenæi laudantur 169

D

D Agon deus Palæst. 262

D Dalmatæ populus 167

Darius præfectus equitum A-

grippæ 175

Diagoras Melius 347

Diogenes quidam à Phariseis

occisus 22

Diophātus pseudographus 92

Dius histo. de rege Hira 484

Domitianus 320

Domitiani expeditio in Ger-

manos & Gallos 434

Domitius Sabinus 237. 257

Draconis leges 473

E

E Butius Decadarchus 262

E Elco mons 336. 375

Eleazarus Dinei princeps la-

tronum 152

Eleazarus quidam conspira-

tionis Iudæorū contra Ro-

manos autor 173

Eleaz. filius Iairi 178

Eleaz. Simonis 193. 280

Eleaz. Samæi 228

Elea. sicariorū princeps 450

Elea. cuiusdā magnanimitas,

& laudata constantia pro

conseruatione legis ad An-

tiochum Epipha. 563

p P 3 Eleph

I N D E X.

Elephantine oppidum	317	G	
Eleutherus fluuius	63	G Abao	188
Eleutheri equites	45	G Gadara à Vespasiano	
Elidenses	74	expugnatur	219
Enabris locus	248	Gadarae deditio	298
Engadda	211	Galba imperator	306
Erebinthonicus uicus	375	Galbae mors	312
Essenorum haeresis de anima=		Galilea sub ditione Hero.	54
bus & corporibus 132.137		Galilaeae descriptio, & ferti-	
Euaretus delator filio. Her. 91		litas	209
Euricles delator filio. Her. 88		Galilea inuaditur à Vessa-	
Ezechias princeps latronum		fiano	217
ab Herode occisus	36	Gallus Centurio	262
F		Galli	167
F Abatus à Sylæo occisus 99		Gamala oppidum	195
Faustus Cornelius	27	Gamale situs, obsidio, & ex=	
Felix Malachi frater à Pha=		cidium per Titum	256
selo fratre Hero. superatus		Gamalitica	212
demittitur	41	Galanitis	180.212
Felix praeses Iudeorum post		Gebonitis oppidum	180
Cumanum	151	Genath porta	337
Felice praefide Iudæa latroni=		Gerasa	180.210.305
bus & seductoribus popu=		Germani laudati	168
li referta	151	Gesius Florus praeses Iudææ	
Ferreus mons	302	post Albinum	154
Filius à matre costus	402	Giscala oppidum	196
Flavius Silva expugnat Mas=		Giscala à Tito capitur	266
sadam	450	Glaphira filia Archelai regis	
Fontei Agrip. occiditur	435	Cappadocum uxor Alex.	
Fronto Iudæ. iudex	403.423	filius Herod.	82
Fullonis monumentum	377	Glaphira arrogantia	82
		Gophna	

I N D E X.

Gophna	211	Herodis ædificia	70
Gorion occisus	293	Herod. theatra & quinque-	
Gorion Iosephi filius	273	nalia instituit Hierosoly-	
Gorion Nicodemi filius	179	mis	72
Græci laudati	167	Herodis beneficentia erga po-	
Græcorum antiquissimi Chal-		pulum tempore famis	73
dæis præceptoribus usi	471	Hero. profectio ad M. Anto-	
Græci cur ut plurimum inter		nium & pericula	56
se dissentiant	473	Herodi diadema imponit An-	
Grapte cognata Syræ regis		tonius	68
313		Her. amore uxoris insanit	75
H		Hero. uenator, bellator, & sa-	
Hecateus Abderita	493	gittarum insignis librator	74
Helisei fons	303	Herodis controuersie & re-	
Hellanicus historiographus	472	conciliatio cum filiis	77
Heniochi	167	Herod. quo pacto in filiorum	
Heraclea ciuitas	322	necem anhelauerit	94
Herodes Iudææ tetrarcha	43	Herodis uxores & liberi	96
Hero. in ius uocatus bellum Hyr-		Herod. Antipatrum subitarie	
cano mouere tentauit	37	Roma reuocatum reum agit	
Herodes Romam pergit	39	ueneficij coram Varo	104
Hero. accusatur apud M. An-		Herodi produntur per mortem	
tonium	42	Pheroræ ueneficia in eum	
Hero. bellum cum Parthis	44	parata	100
Hero. à senatu Ro. rex Iudææ		Herodium castellum	73. 46
pronuntiatur	50	Herodotus Halicarnassensis	491
Hero. Roma rediens Antigoni		Hiericus	211
et Hierosolyma obsidet	50	Eiusdem descriptio	302
Hero. Galilæa potitus latro-		Hierosolymorum excidium &	
nes delet	54	direptio templi sub Antio-	
Hero. pugna cum Arabibus	66	cho Epiph.	8

I N D E X.

Hieroso. obsessa ab Herode	51	Hyrcanus adiuvante Areta	
Hier. oppressio sub Floro	155	Aristobulum fratrem vincit	
Hieros. conspiratio facta belli	26		
cum Ro. seminarum	173	Hyrcano confertur sacerdotium à Cæsare	11.35
Hieros. obsessa à Cestio	189	Hyrcano capto aures præci-	
Hieros. excidij initium	269	duntur	47
Hieros. descriptio	336	Hyrcanus interficitur ab Herode	75
Hieros. dira fame oppressi	366		
Hierosoly. muro & castellis à			
Tito circumdata	375	I	
Hic. excidij mira præsentia	411	Amblicus	53
Hieros. capta à Romanis	421	Iamnia	211
Hippicos turris	336	Ianias rex	480
Hispani laudantur	168	Iaphæ expugnatio	234
Historiæ ueræ indicium	472	Iardes saltus	446
Hycsos, hoc est, reges pasto-		Idumæa	211
res	481	Illyrici	167
Hyrcanus qui et Ioānes filius		Iocundus delator filiorum He-	
Simonis Matathie princeps		rodus	91
sacerdotum factus, obsedit		Ioannes Gaddis filius Mat-	
Ptolemæum interfectorem		thie occiditur	11
patris sui	12	Ioannes Essæus	194
Hyrcanus Samariam captam		Ioannes Giscala capta Hiero-	
delet	13	solymam fugit	201
Hyrcani mors & laudes	14	Ioannes Giscalæus insidiator	
Hyrcanus filius Alex. Iamnai		Iosephi	200
sacerdotiū consequitur	21	Ioānes Hierosolymitas in Ro-	
Hyrcanus ad regnū aspirans		manos incitat	270
bello superatur à fratre	22	Ioannes Galilæorū dux	312
Hyrcanus & Antipater ad		Ioānes Idumæorū dux occisus	
Aretam confugiunt	23	Ionathas capitur	11 (352)
		Iona	

I N D E X.

<i>Jonathæ mors et sepultura</i>	11	37	
<i>Jonathas Iudæus</i>	398	<i>Iotapatae obsidio & excidium</i>	
<i>Jonathas Gynæciarius Romanæ exustus</i>	469	<i>per Vespasianum</i>	220
<i>Ioppe</i>	211	<i>Iotapatenorū technæ aduersus Romanos hostes</i>	232
<i>Ioppe capta per Vespasianum</i>	243	<i>Ithaburius mons à Placido occupatus</i>	31.263
<i>Iordanis fontes</i>	154	<i>Iudæi à Pilato cæsi</i>	139
<i>Iosephus Gorionis filius</i>	193	<i>Iudæorum constantia ad Perionium pro conseruatione legis</i>	142
<i>Iosephus Simonis filius rector utriusq; Galilææ</i>	194	<i>Iudææ descripto, cuiusq; Vnæ decim sortes</i>	218
<i>Iosephus militaris disciplinæ peritus</i>	194	<i>Iudæa uicinum exposita</i>	446
<i>Iosephus quatuor urbium principatum amisit & Ioseph gesta</i>	202	<i>Iudæorum & Cæsariensium seditio</i>	156
<i>Iosephus à Tito missus Iudæos ad deditionem Hierosolymorum adhortaturus</i>	258.398	<i>Iudæi Hierosolymis occisi à Floro</i>	159
<i>Iosephus lapide uulneratus</i>	378	<i>Iudæorum studium circa ueritatem historiarum</i>	474
<i>Iosephus ex uariarum gentium historijs Iudæicæ gentis antiquitatem ostendit</i>	478	<i>Iudæorum uariæ clades & calamitates</i>	116
<i>Iossippus ab Herode occisus</i>	77	<i>Iudæorum cur pauci scriptores meminerint</i>	478
<i>Iosephus filius Antipatri frater Herodis in Iudæa cadit</i>		<i>Iudas nouissimo contra Bachidem prælio interit</i>	11
		<i>Iudas Esæus propheta</i>	16
		<i>Iudas Ionathæ</i>	179
		<i>Iudas Mertonis</i>	398
		<i>Iudas Machabæus martyr</i>	370

I N D E X.

<i>Iuliani militis Romani fortitudo</i>	389	<i>Macrones populi</i>	491
		<i>Magnus campus</i>	302
	L	<i>Mallicus Arabs nutricius</i>	
L <i>Acedemonij laudantur</i>	166	<i>Antiochi, qui Theos cognominabatur</i>	39
<i>Largius Lepidus</i>	405	<i>Malichi insidia contra Antipatrum</i>	ibidem
<i>Leuias Hierosolymita</i>	271	<i>Malichus interficitur</i>	42
<i>Liberius Maximus Iudeam uenum exponit</i>	447	<i>Malachias</i>	391
<i>Longi Romani fortis animus</i>		<i>Malthace Samaritis</i>	97
<i>Lucilius Bassus</i>	442 (400)	<i>Manahemus rhetor principatum Hierosolymis usurpauit, & interficitur</i>	178
<i>Lupus rector Alexandriae</i>	466	<i>Manethon Aegyptius historiographus</i>	479
<i>Lusitani laudantur</i>	168	<i>Manethon refellitur à Iosepho</i>	499
<i>Lycurgus legislator</i>	532	<i>M. Antonius accusatores Herodis occidi iubet</i>	43
<i>Lydda</i>	211	<i>M. Antonij & Cleopatra amor</i>	62
	M	<i>M. Anto. Antigonum Aristobuli interficit</i>	62
M <i>Abortha quæ & Neapolis</i>	302	<i>M. Anto. libidinis notatur, ibidem.</i>	
<i>Macedones laudantur</i>	166	<i>M. Anto. Iulianus procurator Syriae</i>	405
<i>Machabæorū martyriū</i>	557	<i>Marianne traducitur uiolatū matrimonij</i>	75. & seq.
<i>Machabæus martyr</i>	567	<i>Marmaridæ laudantur</i>	169
<i>Machæra Herodæ uenit auxilio</i>	55	<i>Matathias Bacchidē occidit</i>	9
<i>Machæra insolentia sequenti.</i>	55. &		
<i>Machir Machabæus martyr</i>	869		
<i>Macherus à seditionis Iudeis capta</i>	183		
<i>Macherus à Baso capta</i>	442		
<i>Martyr quis sit</i>	553		

Mata

I N D E X.

Matathias filius Ioannis Antiochi mandatum contempfit	337	ibidem	Onia templum clausum, & depradatum	467
Megassarum	372		Ophila locus	337
Melchisedech Hierosolymorum primus conditor	426		Ormiza uicus	64
Melite ciuitas	428		Orsanes transfuga Parthorum	32
Mendesium tractus	322		Ostracine oppidum	322
Memnonis sepulchrum	142		Otho imperator & eius mors	306
Meotici laudantur	167			
Mephramutosis, et Mepbres	482		P Acori fraus in Phasel-lum	44
Messala	49		Panium	70
Metilius Rom. praefectus	179		Papyron locus	24
Modin uicus	9		Pappus dux Antigoni occiditur	59
Monobazus	188		Parthi laudantur	169
Muri Hierosolymorum tres	336		Parthicum bellum contra Herodem	45
			Parthenius fluuius	492
N Arbatha regio	156		Pedanius legatus 92. & sequenti.	
Noarus	183		Pedanij robur, & peritia militaris	397
Neros filius Domitij	150		Pellaciuitas	215
Neronis crudelitas	ibidem		Pelusiū ab Antipatro captum	93
Nero Vespasianum contra Iudeam mittit	206		Peraia Niger	188
Nicopolis ciuitas	322		Perislercynos saxum	375
Niger Peraites	194		Pharamuallis	308
Niger occiditur	293		Pharanx Antiochi	20
			Pharus	
O lympus Herodis legatus	92			

I N D E X.

Pharus insula	317	Placidus dux Vespasiani mi-	
Phaselus tetrarcha Iudææ	42	litum	211
Phaselus Hierosol. præficitur		Placidus inuadit Iotapatam	
36		217	
Phaselus moritur captus à		Platanæ uicus	93
Parthis, caput saxo illidens		Plinthine	317
47		Poëtarum, pictorum, et opifi-	
Phaselus, et Phaselis turris et		cum licentia multarum gen-	
oppidi nomen	70	tium stultitia introducta	
Phaselus secundus filius He-		344	
rodus.	96	Pompeius Magnus Tigranē	
Phereciades Syrius	472	debellans Scaurum ad Sy-	
Pheroras pro ultione fratris		riam mittit	23
caput Pappo præcidit	59	Portus Alexandrinus	317
Pheroras Herodi conciliatus		Præfagia Hierosolymitanæ ex	
87		cidij	411
Pheroræ conspiratio in Hero-		Priscus Centurio	399
dem 96. et seq.		Procymia quid	71
Pheroras moritur	100	Protagoras	347
Phiala lacus	14	Psephinos turris	335
Philadelphia	24	Ptolemæus Simonem Mata-	
Philippion Minæi Ptolemæi		thiam socrum suum inte-	
filius occisus à patre	33	rimit	12
Philippus Ioachimi filius dux		Ptol. ab Hircano Simonis filio	
193		obsessus, et occisis Hircani	
Phlistus	472	matre et fratribus, fugit ad	
Phœbus legatus	189	Zenonem Cotylam	13
Piso legatus Pompeij	26	Ptol. Physcon cultor Iudæo-	
Pitholaus captus	32	rum	318
Placidus Itaburio monte po-		Ptol. Minæi	20
titus	31	Ptol. filio occiso, nurum duxit	
		uxo	

I N D E X.

<i>uxorem</i>	33	S	
<i>Ptol. Iamblichi filius</i>	33	S	<i>Abbatius amnis</i> 436
<i>Ptol. Lagus cultor Iudæorum</i>		S	<i>Sabinus capitolio potitus</i>
316			<i>occiditur</i> 322
<i>Ptol. Euergetes cultor Iudæo</i>			<i>Sais ciuitas</i> 480
<i>rum</i>	317		<i>Sallis oppidum</i> 207
<i>Ptolomæi uarij</i>	316		<i>Salome filia Herodis</i> 97
<i>Pudens Romanus</i>	399		<i>Saltis rex</i> 480
<i>Pythagoras Philosophus</i>	472.		<i>Samariæ descriptio</i> 210
490			<i>Samaria expugnata à Cerea-</i>
R			<i>le</i> 235
R	<i>Aphaneæ ciuitates</i> 436		<i>Saulus legatus</i> 175
	<i>Ratio, quid, quibus con-</i>		<i>Scaurus pecunia corruptus</i>
	<i>iuncta, & quid agat</i> 335	24	
<i>Romani in Massada interfe-</i>			<i>Scopus locus</i> 329
<i>cti</i>	173		<i>Scythopolis & Scythopolitæ</i>
<i>Romanorum disidium inter</i>	181		
<i>se</i>	38		<i>Sebaste ab Herode constructa</i>
<i>Rom. militaris disciplina &</i>	70		
<i>laus</i>	213		<i>Seleucia</i> 22
<i>Romani contra datam sibi fi-</i>			<i>Sepphoris hostibus se tradit</i>
<i>dem à Iudæis trucidati</i>	179	187	
<i>Rom. exercitus cæsus ab Hie-</i>			<i>Sextus Cerealis tribunus</i> 237
<i>rosoly.</i>	188		<i>Sextus Cæsar Syriæ præses</i>
<i>Rom. 51.80. occisi. 196.</i>	36		
<i>Rom. in obsidione Iotapatæ</i>			<i>Sex. Cæsar insidijs interfici-</i>
<i>multis cladibus afflictæ</i>	220		<i>tur</i>
<i>Roxane Herodis filia</i>	97		<i>Siene</i> 316
<i>Rubrius Gallus</i>	436		<i>Siloa fons</i> 336
<i>Ruta immense magnitudinis</i>			<i>Silbonitis regio</i> 210
443			<i>Silæ Babylonum</i> 188
			<i>Silo</i>

I N D E X.

Silo dux Rom. pecunia cor= ruptus	32	T Anis ciuitas	322
Simon Gioræ Gerasenus sedi= tiosus Iudæus	307	Tales philosophus	472
Simon ab Hierosolymitis con= tra Zelotas præficitur	312	Thamna	211
Simon à Romanis captus	425	Tarichæ oppidum	198
Simon Romam deductus oc= ciditur	441	Tarichæarum obsidio	250
Simon uincit Cendebeum	11	Tauri laudantur	167
Simon insidijs Ptolemæi ge= neri sui interfectus	12	Termodoon flumius	491
Simon Herodis seruus Iudæa infestat	124	Thella uicus	209
Simon Ananiæ Iudæorum le= gatus	175	Themosis rex	482
Simonis Sauli fortitudo	181	Theodorus Zenonis multos Iudæorum occidit	17
Simeon Gamalielis	273	Theophrastus	491
Socrates	546	Thmosis rex	482
Soëmus	183	Terræmotus in Iudæa magni Herodis tempore	65
Sogane regio	258	Thmuis locus	322
Solomona mater septem Ma= chabæorum martyrum	565	Tiberiadis deditio	249
Solon legislator	532	Tiridates rex Armeniæ	450
Sophas Raguelis	271	Titus Vespasiani filius mis= sus Alexandriam	206
Stratopedos incenditur	177	Titi profectio in Iudæam	212
Stultitia gentilium redargui= tur à Iosepho	543	Titus Iotapatam capit	257
Sufandrum castrum	565	Titi gesta	ibidem
Syria à Iudæis uastata	180	Titus diuinitus seruatus	327
		Titus Phrygius	405
		Trachonitis	211
		Traianus Iapham expugnat	
			234
		Tryphon tonsor Herodis oc= ciditur	94
			Tyras

I N D E X.

Tyrannius delator filiorum	Vitellij mors, & imperium
Herodis	91 321
Tyrannus castrorum præf-	Volūnius procurator Syriæ
ctus	190 92
Tyropœen Vallis	336 Volumnij sententia de filijs
V	Herodis 93
V Alcrianus dux cōtra Ti	X
beriadem	248
Varro Syriæ rector	69 X Aloth uicus 209
Vatezobra uicus	402 X Xerxes turpiter profligatus ab Atheniēsis 166
Ventidus Bassus dux Rom.	Xylophorias festiuitas Iudæo
50	rum 175
Vespasianus bello Orientis	Xystus 164
præficitur	205 Z
Vespasiani clara facinora in	Z Abulon ciuitas capta
bello aduersus Iudæos 17.	186
& seq.	Zacharias Baruch in templo
Vespasianus à militibus impe	occisus 291
rator declaratur	315 Zalcucus Locrensis 332
Vespasianus Mœsiam depou-	Zara ciuitas 12
pulantes sternit	436 Zelote qui 273
Vespasianus templum Pacis	Zelotarum pugna contra Si-
Romæ construxit	441 monem Gerasenum 308
Vespasianus Iudæam militi-	Zenodorus expellitur Tra-
bis dat	447 chone 68
Vespasiani reditus in Italiam	Zeno Cotylas 13
433	Zephyrium 79
Vitellius Germanorum im-	FINIS.
perator	311

